Täysistunto

Perjantai 5.3.2021 klo 13.00—15.19

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 22/2021 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 4/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 4/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Vartiainen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä. [Juhana Vartiainen: Paikalta vai pöntöstä?] — Voitte esitellä sen, totta kai, täältä puhujapöntöstä. Tässä kohtaa myös haluan todeta edustaja Vartiaiselle, että kun maski päällä puhuu, niin aivan rauhallisesti voitte esitellä sen eikä tutkita ihan tarkkaan niitä minuutteja. Olkaa hyvä.

Keskustelu

13.01 **Juhana Vartiainen kok** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos talousvaliokunnan kaikille jäsenille, jotka ovat tässä pontevasti, kamalan nopeasti tehneet työtä.

Tämä säätely koskee ravintolarajoituksia, ja tässä on kysymys osittain siitä, että jatketaan aiempaa ravintoloiden toimintaa rajoittavaa säätelyä. Mutta tämä eroaa kuitenkin aikaisemmasta siten, että nyt rajoitustoimien käyttöönotto on sidottu tunnuslukuihin, jotka koskevat tartuntojen leviämistilannetta ja terveydenhuollon kapasiteetin tilaa, ja näistä johdetaan päätös siitä, onko kukin alue perus- vai leviämis- vai kiihtymisvaiheessa. Rajoitukset otetaan siis käyttöön vain leviämis- ja kiihtymisvaiheen alueilla, mutta sitten, kun ne otetaan, niin sitten se itse sulkeminen on summittaista.

Tässä on jälleen jouduttu arvioimaan näiden rajoitusten oikeasuhtaisuutta sellaisissa tilanteissa, joissa on tapahtunut tämän viruksen leviämiskyvyssä näiden uusien varianttien vuoksi tällainen tasohyppy. Vaikka tässä on siis kysymys valtaosin samantyyppisestä säätelystä kuin viime keväänä, niin se annetaan nyt erilaisessa toimintaympäristössä. Edelleen toki on niin, että me tiedetään, että vaikkapa ulkotiloissa tartuntariski on vähäisempi kuin sisätiloissa, mutta toisaalta nämä uudet virusvariantit ovat ärhäkämpiä tarttumaan, ja sen takia tässä kuitenkin täytyy tiedostaa se ajattelu, että näitä tartuntoja voi ilmaantua yllättävästi sellaisillakin alueilla, joilla niitä aikaisemmin on ollut vähän.

Sitten tälle murheelliselle tilanteelle on luonteenomaista myös se, että nämä kauan kestäneet poikkeusolot ovat jo kuluttaneet sekä yritysten että työntekijöiden taloudellisia reservejä ja puskureita ja ohentaneet tappionsietokykyä ja mahdollisuuksia ottaa vastaan uusia ulkoisia šokkeja.

Me ollaan jouduttu keskustelemaan myös siitä, ovatko henkilöstöravintolat tämän rajoituksen kohteena. Tässä esityksessähän ne on jätetty ulkopuolelle, ja näitä me punnittiin.

Tässä oli myös perustuslakivaliokunnan lausunto, ja perustuslakivaliokunta on tätä punninnut ja todennut, että tässä on taustalla painavia perusoikeuksiin kiinnittyviä perusteita, mutta tämä terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn säilyttäminen epidemian aikana on sellainen erittäin painava peruste, jonka perusteella tällaista lainsäädäntöä voidaan esittää, ja tämä sääntely voidaan toteuttaa tavanomaisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Meidän mietinnössämme on pohdintaa kaikista näistä asioista aika monipuolisestikin, ja toteamme vain, että tämäkin tietysti on väliaikainen sulkutoimenpide, joka tällä toteutetaan, ja se on nyt joka tapauksessa katsottu tarpeelliseksi. Itse asiassa tästä peruslähtökohdasta, vaikka tähän mietintöön sisältyykin myös eriäviä mielipiteitä sekä pykäliin että lausumiin, ei ole talousvaliokunnassa vallinnut erimielisyyttä. Me pidetään näitä kohdennettuja rajoitustoimia tarpeellisina ja tätä ehdotettua sääntelyä tarpeellisena.

Samalla sitten lausumissa käännämme katseen, tietäen kaikki nämä ongelmat ja vaikeat valinnat, joita tässä on tehtävä, jo tämän rajoitusajan jälkeiseen aikaan. Täällä on lausumaehdotuksia siitä, että ravintoloiden tuki-instrumenttien on katettava ravitsemistoimialan erilaiset toimijat tasapuolisella tavalla ja että tulevassa lainsäädännössä otetaan huomioon ravitsemisliikkeiden ja erilaisten ravintolatilojen erilaiset riskiprofiilit virustartuntojen leviämisen suhteen, ja vielä kolmantena me esitämme valtioneuvostolle kehotuksen, että tulevassa lainsäädännössä tämän kolmen viikon sulkujakson jälkeen valtioneuvosto harkitsisi mahdollisuutta rajata näitä alueellisia soveltamisaloja maakuntatasoa hienosyisemmin.

Tässä, arvoisa puhemies, tämän keskeinen sisältö. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

13.07 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Valiokunnan puheenjohtaja Juhana Vartiainen esitteli tuon talousvaliokunnan mietinnön, ja hetken kuluttua kokoomuksen valiokuntavastaava, edustaja Pia Kauma tulee esittelemään meidän vastalauseemme. Meillä on tähän kokonaisuuteen joitakin huomioita, mitä kokoomus olisi tehnyt toisella tavalla.

Hallituspuolueethan esittävät tässä mietinnössä muutamaa lausumaa. Pidän niitä ihan hyvinä, mutta toki vähän pohdin sitä, että näistä samoista asioista, arvon edustajakollegat, me puhuimme viime keväänä. Jälleen tehdään samannäköistä lainsäädäntöä, ja niitä keskusteluja, joita tässä salissa käytiin, ei oteta huomioon.

Arvon keskustalaiset, te olette pitäneet täällä salissa kyllä vahvoja puheita, joissa olette tuoneet esille, että maaseudun kuntia ja maaseudun kahviloita ja huoltoasemia ja kaikkea muuta pitää ottaa huomioon ja käsitellä eri lailla kuin Helsingin yökerhoja, mutta eihän tässä teidän esityksessänne, arvon hallitus, näin toimita. Vielä kun tätä esitystä täällä lähetekeskustelussakin tuotiin, niin keskustasta pidettiin vahvoja puheenvuoroja. Ehkä ne olivat Suomenmaalle kohdennettuja sitaattipuheenvuoroja, kun niissä niin kovasti tuotiin esille sitä alueellista arviointia. No, nyt näissä hallituspuolueiden tähän mietintöön tuomissa ponsissa tai lausumissa tuodaan esille näitä samoja huolia. Täällä todetaan, että ravitsemistoimialan erilaiset toimijat pitäisi huomioida tasapuolisella tavalla, ja sitten tulevassa — eli jälleen siirretään eteenpäin — tilanteessa erilaiset riskiprofiilit virustartuntojen leviämisen suhteen pitäisi ottaa huomioon. Tämä on, arvon kollegat, juuri sitä, mistä me puhuimme tässä salissa jo keväällä, kun näitä toimenpiteitä tehtiin, että onko oikein, että Kihniön Es-

son baari, missä päivän aikana käy kymmenen asiakasta, ei yhdellä kertaa, vaan päivän aikana, laitetaan kiinni samalla tavalla kuin karaokebaari, jossa on ollut isoja määriä ihmisiä paikalla. Tästä me kävimme keskustelua tässä salissa. Ja en itse kyllä ymmärrä sitä, että se takahikiän pieni kahvila tai Lopen Nesteen huoltoaseman baari pitää laittaa kiinni. Ne ovat, arvon ystävät, hyvät kollegat, myös huoltovarmuuskysymyksiä. Meidän rekkakuljettajamme, raskas liikenne, julkinen liikenne, mutta myös tienkäyttäjät yleisesti käyttävät tätä huoltoasemaverkkoa ja niissä olevia palveluita hyväksi, ja ne eivät kyllä siellä tule toimimaan, jos siitä lähtee tämä kahvilatoiminta kokonaan pois.

Sitten tässä todetaan, että valtioneuvoston tulee harkita mahdollisuutta rajata alueellista soveltamisalaa maakuntatasoa hienosyisemmin. — Kyllä. Tämä on juuri sitä, mistä me puhuimme jo viime keväänä, puhuimme tämän lain lähetekeskustelussa, mutta ette te, arvon hallitus, nyt tee niin kuin te tässä toivotte valtioneuvoston tekevän. Miksi ei otettu niitä kevään kokemuksia tässä huomioon? En itse ymmärrä, että me laitamme näiden teiden varsien pienet huoltoasemien kahvilat, kylien ainoat kahvilat, lounaspaikat kiinni sen takia, että jossain yökerhossa on tanssittu pöydällä ja laulettu karaokea. Näitä toimenpiteitä mielestäni olisi pitänyt kohdentaa selkeämmin sinne.

Sitten nostimme esille kokoomuksen toimesta, kuten myös ravintola- ja matkailuala on nostanut, henkilöstöravintolat, jotka koetaan erittäin ongelmaisiksi. Ne menettivät keväällä hallituksen sulun myötä asiakkaistaan, liikevaihdostaan noin 75—85 prosenttia. Ja nyt, kun niitä ei laiteta kiinni, asiakkaita siellä ei toki ole, mutta kulut heille jäävät, ja he eivät tämän teidän mahdollisen korvausjärjestelmänne piiriin pääse. Kokoomuksen talousvaliokunnan vastaava, edustaja Kauma kertoo tarkemmin hetken kuluttua, miten me olisimme kokoomuksessa tämän vastuullisesti tehneet.

Tai sitten Lappi. Keskustalaiset, te puhutte kyllä kauniisti Lapin hiihtokeskuksista ja niiden huolesta. Sieltä tuli hyvä, konkreettinen esitys, millä tavalla oltaisiin voitu vastuullisesti toimia myös ulkopalveluiden näkökulmasta, ja kokoomus olisi tämän ulkoterassimallin toteuttanut.

No, iso kysymys on sitten tämä hyvitys, jonka korvausmallista on tulossa oma esitys. Ministeri lähetekeskustelussa kertoi, että tämä 50 miljoonaa on vain sellainen tietynlainen pohjasumma, mutta tosiasiallinen korvaussumma on lähes 140 miljoonaa. Ja aivan ehdoton minimi tulee olla se, että kiinteät kulut korvataan. Nämä kahvilat, ravintolat, yökerhot, lounasravintolat, iltaravintolat, niiden tilanne on nyt paljon tukalampi kuin silloin viime keväänä. Ne eivät selviä tästä kolmesta viikosta, jos näitä, vähintään kiinteitä kuluja, ei niille korvata. Ja ottakaa huomioon myös, arvoisat vasemmiston edustajat, että siellä on paljon työntekijöitä, jotka ovat nyt erittäin tukalassa paikassa. Me olemme kokoomuksessa huolissamme näistä isolta osin nuorista naisista ja nuorista miehistä, jotka tekevät tätä työtä, ja toivon, että heitä ei tässä unohdeta.

Kokoomus esittää muutamia hyviä toimenpiteitä myös matkailu- ja ravintola-alan helpottamiseksi. Talousvaliokunnan kokoomuksen vastaava, edustaja Kauma tulee niitä hetken kuluttua esittelemään tarkemmin. Ja pidän tarpeellisena sitä, että myös tämä ulospääsystrategia tehdään ja valmistaudutaan siihen, että me löydämme tämän tien, joka tulee helpottamaan ravintola- ja matkailualaa — tämä koskettaa myös erittäin vahvasti kulttuuri- ja tapahtuma-alaa. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Tässä voi olla, että tehdään nyt lainsäädäntöä, joka tulee aiheuttamaan paljon työttömyyttä ja konkursseja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra.

13.15 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa rouva puhemies! Viime keväänä hallitus vetosi työmarkkinajärjestöihin, jotta esimerkiksi yllättävän koronatilanteen takia työnantaja voisi lomauttaa pika-aikataululla henkilöstöä. Niissä olosuhteissa se oli paras toimintatapa. Se oli kaikin puolin vastuullista niin työntekijöiden kuin työnantajienkin näkökulmasta niissä olosuhteissa.

No, nyt me olemme samankaltaisessa tilanteessa, mutta hallituksen toimintamalli ei siltä osin ole sama. On pakko kysyä, miksei samanlaista lomautuksen mahdollistavaa mallia olla tehty. Ravintolayrittäjät ovat todella ahtaalla jo vuoden kestäneen koronan aiheuttaman erityistilanteen vuoksi, ja monella on rahat yksinkertaisesti loppu. On väärin vaatia näitä yrityksiä maksamaan lomautusajan palkka omalla kustannuksellaan, jos kerran ravintolat ovat kiinni eikä töitä oikeasti tehdä. Kyllä, työntekijät ovat tietenkin sopimuksen mukaisesti palkkansa ansainneetkin ja heistä on pidettävä huoli, mutta on väärin, jos yrittäjä jää nyt tämän hallituksen ratkaisun seurauksena maksajan rooliin. Onko hallitus ollut tässä asiassa aktiivinen?

Edelleen meidän tulee kaikin mahdollisin keinoin pyrkiä huolehtimaan, että ravintolayritykset, kuten muutkin yritykset, pysyvät pystyssä ja selviävät mahdollisimman terveinä pandemia-ajan yli, sillä jos me annamme yritystemme kaatua, jälleenrakentaminen vie paljon enemmän aikaa. Jos ei ole yrityksiä ja yrittäjät ovat piipussa eivätkä jaksa enää tehdä, ei maa nouse pandemian jälkeen kovinkaan helpolla. Tämä kannattaa kaikkien pitää mielessä, erityisesti hallituksen.

On selvää, että tässä tilanteessa ravintoloille on korvattava sulkemisesta aiheutunut haitta. Vastalauseen lausumaehdotuksen mukaisesti tulee luoda yksinkertainen malli, jolla voidaan maksaa korvaukset ravintoloille nopeasti. Pitää huomioida se, että hallitus on toimillaan ajanut ravintolayritykset katastrofaaliseen tilanteeseen. On käytettävä kaikki keinot, joilla annetaan ravintoloille uusia mahdollisuuksia. Siksi esimerkiksi arvonlisäveron laskeminen 10 prosenttiyksiköllä olisi erittäin tarpeellinen ja tervetullut toimi.

Ihmettelen hallituksen nihkeyttä sallia ravintoloille alkoholin ulosmyyntioikeus nykyistä väkevämpien juomien eli viinien osalta. Tarkoitan tällä nyt alle 20 tilavuusprosentin juomia. Nihkeys on outoa, semminkin kun jotkut hallituspuolueet, esimerkiksi vihreät, ja moni hallituspuolueen edustaja ovat tällaista luvanneet ja tukeneet. Vihreät lupasivat ulosmyyntioikeuden olevan tulossa, mutta mitä te olette asian eteen tehneet? [Kokoomuksen ryhmästä: Ei mitään!] Miksi sitä ei olla vieläkään saatu valmiiksi? Ravintoloiden ulosmyyntioikeutta tulee laajentaa nykyisestä siten, että väkevienkin viinien ja sen kaltaisten juomien ulosmyynti sallitaan.

Niin ikään tulee kantaa huoli sellaisista ravintoloista, joita ei varsinaisesti suljeta mutta jotka ovat tosiasiallisesti menettäneet asiakkaansa etätöistä ja muista rajoituksista johtuen. Esimerkkinä voi mainita yliopistojen ravintolat, jotka ovat tyhjän päällä. Niille tulisi hallituksen toimin korvata rajoitusten aiheuttamat vaikeudet.

Arvoisa hallitus, olemalla sallivampi ja luomalla uusia toimintamahdollisuuksia maamme ravintolayritykset, ja itse asiassa muutkin yritykset, kestäisivät paremmin koronan haittoja. Jos nyt viisaasti toteutettaisiin ne monissa eri selvityksissä ja raporteissa analysoidut ja ehdotetut yritysten kilpailukykyä edistävät toimet, maamme toipuminen koronapandemiasta tapahtuisi myöskin vähemmin vaurioin. Sitä ihmettelen, miksi hallitus kuvittelee,

että kaikki on tehtävä kuristamalla yrittäjät lähes henkihieveriin, kun muitakin toimintavaihtoehtoja on olemassa.

Arvoisa puhemies! Näiden tuki-instrumenttien soveltamisen on katettava ravitsemistoimialan erilaiset toimijat tasapuolisella tavalla. Alan liikkeiden ja tilojen erilaiset riskiprofiilit virustartuntojen leviämisen suhteen on huomioitava rajoituksissa paremmin. Jatkossa sulkemisia tulee voida rajata tarkemminkin kuin vain maakuntatasolla. Mikäli edustaja Kauma ehdotuksia vielä tekee, niin lupaan niitä varauksetta kannattaa. [Naurua]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Räsänen.

13.19 **Päivi Räsänen kd:** [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] — No nyt taitaa kuulua.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä ravintoloiden sulkupäätös on ikävä ja ravintolayrityksille erityisen hankala ja kielteinen, mutta kylläkin tässä kiihtyvässä epidemiatilanteessa, jossa olemme tekemisissä entistä tarttuvamman virusmuunnoksen ja virusmuunnosten kanssa, se on perusteltu. Ja on kyllä hyvä, että pienistä erimielisyyksistä huolimatta hyvin laajalla yhteisymmärryksellä tämä päälinja ollaan tässä hyväksymässä, eli myös oma eduskuntaryhmäni näkee, että tämä päätös on oikea-aikainen toimenpide, jotta tätä kiihtyvää koronaepidemiaa voidaan hallita.

Mutta se, mikä on erittäin tärkeää ja mihin valitettavasti tässä ei vielä tule nyt vastauksia, on se, minkälaisilla tuki-instrumenteilla autetaan niin, etteivät yritykset nyt näiden toimenpiteiden seurauksena menettäisi toimintakykyään.

Erityisesti on noussut esiin myös se ongelma, että vaikka tähän ei ole sisällytetty näitä henkilöstö- ja opiskelijaravintoloita, niin kiihtyvien etätyösuositusten, etäopiskelun ja muiden suositusten vuoksi näiden toimintamahdollisuudet ovat tosiasiallisesti heikentyneet, niissä kannattavuus on heikentynyt, ja sen takia on todellakin tärkeää, että myös näitä tuki-instrumentteja voitaisiin käyttää näiden henkilöstö- ja opiskelijaravintoloiden osalta. Tästä valiokunta on tämän ensimmäisen ponsiehdotuksensa tehnyt, mutta pidän sitä kyllä hiukan ympäripyöreänä. Valiokunnan perusteluissa kyllä selkeämmin asia ilmaistaan, mutta toivon, että tämä ponsiesitys näkyy myös selkeinä tukipäätöksinä näiden henkilöstöravintoloiden osalta.

Arvoisa puhemies! Pidän hyvänä kyllä sitä, että tähän esitykseen ei ole ikään kuin sotkettu näitä alkoholipolitiikan liberalisointiehdotuksia, ja toivon, että tämä alkoholipolitiikan kokonaisuus pidettäisiin nyt tästä erillisenä, ja sen vuoksi en tältä osin näitä kokoomuksen esityksiä ole kannattamassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

13.23 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta käsitteli hallituksen esitystä laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta pikavauhdilla, mutta pyrki tekemään huolellista jälkeä. Puolueilla oli valiokunnassa varsin yksituumainen näkemys siitä, että esitetylle kolmen viikon sululle on sinänsä perusteita. Meidän kaikkien tavoitteena on tehdä erilaisia toimenpiteitä, jotta kulkutautia saataisiin hillittyä, kunnes rokotukset ehtivät hätiin. Myös perustuslakivaliokunta arvioi lausunnossaan, että säädetty edellytys sulkutoimille on olemassa.

Talousvaliokunta ei olisi kuitenkaan nimensä mukainen, jos emme samalla pyrkisi peilaamaan nyt tehtävän päätöksen vaikutuksia myös toimialaan ja laajemmin Suomen talouteen. Nostan nyt muutamia asioita esille:

Ensinnäkin on tärkeää, että ne alueet, käytännössä maakunnat, jotka otetaan sääntelyn piiriin, ratkaistaan vasta asetuksen antamisen hetkellä. Asiassa pitää pyrkiä tarkkarajaisuuteen. Samoin on oleellista, kuten esitettävässä lausumassa todetaan, että kolmen viikon jälkeen on arvioitava mahdollisuutta rajata myös alueellista soveltamisalaa. Tämä tarkoittaa suomennettuna sitä, että huomioidaan epidemian osalta myös maakuntien sisäisiä eroavaisuuksia.

Täällä lähetekeskustelussa ministeri Haatainen totesi asiaan liittyen, että vierekkäisissä kunnissa ei voi olla erilaista sääntelyä. Tämä nyt esitettävä lausuma, jos se hyväksytään, minusta velvoittaa hallituksen kuitenkin hakemaan asialle ratkaisun. On selvää, että alueellisella tarkkarajaisuudella on merkitystä myös kansalaisten oikeudenmukaisuuden tuntuun, toimialan taloudelliseen toipumiseen ja myös korvausvelvollisuuden vähenemiseen. Viranomaisille tämä merkitsee töitä, mutta sitä varten heidät on tehtäviinsä valittu. Oma lukunsa on, että tämä asia oli esillä jo viime keväänä, viime kesänä ja hallitus siirtää taas näitä asioita eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Jo lähes vuoden kestänyt epidemia on kuluttanut ravintola-alan taloudellista kykyä ottaa vastaan uusia rajoitustoimia. Rajoitusten lisäksi kuluttajien kulutustottumukset ovat muuttuneet. Rajoitusten osalta onkin erittäin tärkeää tunnistaa ravintolatoiminnan erilaisuus. Jo nyt on selvää, että ruokaravintoloiden tartuntamäärät ovat pienempiä kuin yökerhojen, pubien ja niin edelleen. Talousvaliokunnan näkemyksen mukaan kolmen viikon sulun jälkeen mahdollisesti jatkuvassa sääntelyssä tämä kyllä viimeistään pitää ottaa huomioon.

Ravitsemisalalla on uuden talouden nousun näkökulmasta merkittävä rooli. Nyt tehtävät esitykset puuttuvat merkittävällä tavalla laillisten elinkeinojen toimintaan. On päivänselvää, että toimeenpantavasta sulusta syntyy vahva korvausvelvollisuus toimialan suuntaan. On huolehdittava siitä, että epidemian etulinjassa oleva ravitsemisala saa korvaukset. Asiassa ei voi vitkastella. Järjestelmän tulee olla a) reilu, b) yksinkertainen, c) riittävä ja d) nopea.

Kokoomuksen talousvaliokuntaryhmä teki asiasta vastalauseen, jossa on muutosehdotuksia ja lausumaehdotuksia. Ne esittelee kohta edustaja Kauma.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

13.27 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Arvoisat kansanedustajat! Tämä hallituksen esitys liittyy tähän koronapandemiaan, joka riivaa koko maailmaa ja joka riivaa Suomea. Me olemme Suomessakin joutuneet vaikeissa olosuhteissa tekemään tähän liittyviä ratkaisuja, ja on tullut aivan selväksi, että voimassa oleva lainsäädäntömme, kuten valmiuslaki ja tartuntatautilaki, eivät ole riittävästi varautuneet sellaiseen tilanteeseen, missä nyt olemme. On myös selvää, että näiden koronatoimien päätöksenteossa ja viestinnässä on kompuroitu ja on tehty virheitä, mutta tällaisessa ennennäkemättömässä tilanteessa niitä ei olisi voitu millään tavoin välttää. Olenkin siis sitä mieltä, että Suomen hallitus on toiminut suhteellisen hyvin tämän koronakriisin hoitamisessa. Haluan kiittää hallitusta, kaikkia hallituksen ja aluehallinnon ja paikallishallinnon virkamiehiä, haluan kiittää oi-

keusoppineita, ja haluan kiittää Suomen kansaa, jotka kaikki omalta osaltaan ovat toimineet tässä tilanteessa tämän kriisin hallitsemiseksi ja hillitsemiseksi.

Tilanne Suomessa on, sikäli kun pystyn tulkitsemaan, tällä hetkellä hälyttävä. Hallitus on juuri päättänyt antaa eduskunnalle käyttöönottoasetuksia valmiuslain nojalla, mutta silti kysyn, ovatko ne toimet, joihin nyt on ryhdytty, riittäviä. Eivät kovat toimet tietystikään ole mikään itseisarvo, mutta tärkeintä olisi, että otamme riittävät toimet riittävän ajoissa emmekä kitkuttelisi aiheettomasti tämän vaarallisen taudin kanssa. Tarvitsemme kunnon sulkua, jolla saamme tartuntamäärät kuriin, ja voimme pienemmillä tartuntamäärillä odottaa rokotekattavuuden vahvistumista.

Yhä useampi kysyy julkisessa keskustelussa, miksi Suomessa on ollut niin vaikeata suomalaisen oikeudellisen kehikon puitteissa päättää näistä koronarajoitustoimista. Kansanedustaja Aki Lindén lausui Twitterissä suunnilleen niin, että ollaanko tässä hoitamassa koronakriisiä vai ollaanko tässä pitämässä juridiikan tutkijaseminaaria. Tältä minustakin välillä on tuntunut. Hoidammeko tällaista kriisiä, joka muodostaa vakavan uhan suomalaisten terveydelle ja hengelle, vai olemmeko pitämässä valtiosääntöoikeuden tutkijaseminaaria? Siis miksi Suomessa näiden rajoitustoimien käyttöön ottaminen on niin paljon vaikeampaa kuin muissa Euroopan maissa? Se johtuu osin siitä, että meillä on täysin uniikki perustuslain valvontajärjestelmä — ja itse kannatan tätä suomalaista ennakkovalvontajärjestelmää, siinä on hyviä ja huonoja puolia, niin kuin kaikissa perustuslain kontrollijärjestelmissä — mutta onko tämä meidän täysin uniikki perustuslain kontrollijärjestelmä johtanut myös täysin uniikkeihin tulkintoihin perustuslaista ja kansainvälisistä sopimusvelvoitteista? Tämä on se kysymys. Siis onko meidän uniikki järjestelmämme perustuslainmukaisuuden valvomiseksi johtanut täysin uniikkeihin tulkintoihin?

Hallintovaliokunta antoi tänään lausuntonsa niin sanotusta raja-HE:sta. Hallintovaliokunnan käsittelyssä saimme selvityksen 21:stä Euroopan maasta, joissa on otettu käyttöön paljon kovempia rajoitustoimia kuin Suomessa [Vasemmalta: Juuri näin!] — sellaisia rajoitustoimia kuin että esimerkiksi pitää omalla kustannuksella asua hotellissa karanteenissa, mitä Suomessa ei voisi kuvitellakaan. Tässä saamassamme selvityksessä — siis valiokunnan saamassa selvityksessä — kävi ilmi, että yhdessäkään, siis yhdessäkään, muussa näistä 21:stä Euroopan maasta ei ole samalla tavalla valmistelussa törmätty perustuslaillisiin ongelmiin tai kansainvälisistä sopimusvelvoitteista johtuviin kysymyksiin, siis ei yhdessäkään. Ja kuitenkin näissä kaikissa Euroopan maissa tai, sanotaan nyt, ainakin lähes kaikissa on olemassa perustuslait, jotka suojaavat samoja oikeushyveitä kuin Suomessakin, henkilökohtaista vapautta ja ihmisten muita perusoikeuksia, ja kuitenkin nämä kansainväliset sopimusvelvoitteet, joita siinä raja-HE:ssä on lueteltu kuusi kappaletta, ovat voimassa ja sitovat myös näitä muita maita. Miksi Suomessa nämä asiat ovat niin paljon ongelmallisempia kuin missään muussa Euroopan maassa? Ja kun Euroopassa eivät ole nousseet esiin nämä vastaavat kansainväliset sopimukset ja perustuslakiongelmat, niin väitän, että eipä nyt muuallakaan maailmassa, tarkoitan Aasiassa, Afrikassa ja muualla. Siis Suomi näyttäytyy täysin uniikkina maana perusoikeustulkintoineen ja kansainvälisine sopimusvelvoitteineen.

Onko Suomi ainoa maa maailmassa, joka osaa tulkita kansalaisten perusoikeuksia oikein, ja kaikki muut maat maailmassa tulkitsevat niitä väärin? Olemmeko ainoat, jotka olemme viisaita, kaikki muut ovat väärässä, vaikka kyse on siis osin kansainvälisistä sopimuksista, jotka koskevat kaikkia maailman maita tai ainakin Euroopan maita? Tämä on se keskustelu, jota mielestäni Suomessa tarvitaan — tarvitaan muun muassa näiden korona-

ratkaisujen valossa, joista olemme nähneet, että Suomen ylikireät perusoikeus- ja perustuslakitulkinnat ovat johtaneet Suomessa sellaisiin vaikeuksiin näiden rajoitustoimien säätämisessä, joihin muissa maissa ei ole törmätty. Kyllä muissakin maissa käydään, totta kai, tätä perusoikeuskeskustelua, mutta samanlaista ongelmaa parlamentissa tai hallituksessa näiden rajoitusten säätämisessä ei näissä muissa maissa ole ollut. Tämä on se keskustelu, jota peräänkuulutan sitten, kun sille on oma aikansa ja paikkansa tämän kriisin mentyä ohi. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie.

13.34 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme nyt tosiaan ravintolaan liittyviä rajoituksia, ja koko sali tietää, että epidemian hallintaan saaminen on kaikkien etu. Kokoomus tukee kaikkia niitä tehokkaita ja oikeasuhtaisia keinoja, jotka ovat välttämättömiä epidemian vastaisessa työssä. Toivottavasti kuitenkin jälkeenpäin tullaan arvioimaan, oliko poikkeusolojen julistaminen välttämätön edellytys sille ravintolatoiminnan rajoittamiselle, mitä me tällä hetkellä nyt tässä salissa käsittelemme.

Hallituksella olisi ollut vuosi aikaa hoitaa oma tehtävänsä epidemian torjumisessa ja valmistella oikeasuhtaisia keinoja mahdollisia uusia rajoituksia varten. Vielä tänäkään päivänä rajoilla ei ole pakollinen testaaminen käytännössä, ja hallituksen esityksessä kerrotaan, että ravitsemisliikkeillä ei ole sellaisia valmiita toimialaluokituksia, joiden avulla me voisimme esimerkiksi määritellä kahvilaa, ruokaravintolaa, baaria tai yökerhoa erikseen. Onko todella niin, että hallitus ei ole voinut tämän vuoden aikana keksiä sellaista keinoa, jolla voitaisiin erottaa kahvila ja baari toisistaan myös lainsäädännön tasolla?

Tiedämme kaikki, että ravintola-alan tilanne on erittäin heikko. Työvoimavaltainen ala: pelkästään verojäljen arvioidaan olevan vuositasolla 2,6 miljardia. On toki kyse työstä ja työpaikoista, mutta tällaisen vuoden kestäneen terveys- ja talouskriisin keskellä myös sosiaalisista tekijöistä — työpaikkojen lisäksi myös ihan siitä, että monelle yksinäiselle ihmiselle se lähikuppila, lähilounasravintola tai kahvila on paikka, jossa on päivän ainoat sosiaaliset kontaktit.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan mietinnössä kokoomus tulee esittämään useampia lausumia, jotka liittyvät muun muassa näihin korvauksiin. Menetettyjen ansioiden sijaan korvaukset pitäisi kohdistaa nimenomaan oikeasuhtaisena korvauksiin, jotka siis tarkoittavat vuokrien, vakuutuksien, raaka-aineiden varastojen, jotka ovat pilaantuneet, korvaamista. Me olemme vuoden aikana täällä puhuneet erilaisista tukitoimista, ja oikeastihan kyse ei ole tuesta, jolla me kannustaisimme tavallaan tietyn ajan yli, vaan meidän täytyisi niille aloille, joiden toimintaa me olemme lailla rajoittaneet, antaa oikeasuhtaiset korvaukset. Tätä ovat tuoneet monet ravintola-alan yrittäjät myöskin esiin, että kyse ei ole tukitoimista vaan nimenomaan korvauksista.

Sitten tähän lomautusajan palkkaukseen. On väärin, että tässä yhteydessä hallitus ei ole valmis esittämään lomautusajan vuorokausiin joustoja. Viime vuonnahan käytössä oli kahden viikon sijaan viiden vuorokauden aikaraja, ja se olisi ollut nyt tarpeen ravintola-alalle myöskin tässä tilanteessa varsinkin, kun me rajoitamme sulkutoimin toimintaa kolmeksi viikoksi. Kaksi viikkoahan on yli puolet tästä ajasta.

Kun kuuntelemme ravintoloitsijoita, meidän on tunnustettava ja myönnettävä, että take away on tekohengittämistä eikä se ratkaise mitään asiaa. Tässä tilanteessa, kun sulku on lähempänä, muutaman päivän päässä, on tärkeätä katsoa sen jälkeiseen aikaan, katsetta ke-

vääseen. Toivottavasti tulevan vuoden aikana käymme tässä salissa vielä keskustelua siitä, että alkoholi- ja ravitsemisalan lainsäädännön valmistelu siirrettäisiin sosiaali- ja terveysministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön, niin kuin se on tässä esityksessä tehty. Olen tehnyt tästä asiasta vuosi sitten myös toimenpidealoitteen. Sitä ovat tukeneet monet kollegat allekirjoituksin ja puhein. Toivottavasti sen käsittely myöskin valiokunnassa tämän vuoden aikana etenee.

Sunnuntain kaksinkertainen palkkaus, sallitaan alkoholijuomien vähittäismyynnin etäostaminen ja myynti ja lasketaan arvonlisäveroa ravintola-alalla tuleville vuosille — ne olisivat aitoja, oikeita keinoja siihen, että tämä sali tunnistaisi tämän tilanteen, ymmärtäisi sen verokertymän merkityksen mutta myöskin sosiaalisen puolen. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

13.40 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Olemme käsittelemässä täällä talousvaliokunnan mietintöä liittyen ravintoloiden sulkemiseen kolmeksi viikoksi. Kokoomus jätti mietintöön asiassa vastalauseen, jossa oli kaksi pykälämuutosta ja viisi lausumaehdotusta. Tekemämme pykälämuutosehdotukset ovat seuraavat:

Ensinnäkin 3 a §:n 3 momentti kuuluisi näin: ”Henkilöstöravintolat tulee ottaa lain säätelyn piiriin lukuun ottamatta henkilöstöravintoloita, jotka sijaitsevat varuskunta-alueilla, vankiloissa, sairaaloissa, vanhainkodeissa, kuntoutuslaitoksissa sekä muissa terveyden- ja sosiaalihuollon yksiköissä, päiväkodeissa, perusopetusta tai toisen asteen opetusta tarjoavissa oppilaitoksissa, voimalaitoksissa tai teollisuuslaitoksissa.”

Ja sitten, arvoisa puhemies, toinen pykälämuutos, elikkä lisäisimme uuden momentin tähän lisäksi: ”Hiihtokeskusten ulkoterasseilla tarjoilu voidaan sallia edellyttäen, että se voidaan järjestää turvamääräyksiä noudattaen.”

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että tässä mietinnössä on jo esitetty hyväksyttäväksi kolme lausumaa, esitämme seuraavat viisi lausumaa:

1) Laaditaan yksinkertainen ja nopean maksatuksen mahdollistava korvausmalli, joka perustuu kirjanpitoon. Korvausmäärien tulee olla riittävät, ja niissä tulee huomioida, että ravintoloiden taloudellinen liikkumavara on pienentynyt, koska koronakriisiä on jo kestänyt lähes vuoden ja koska helpotettu työntekijöiden lomautusmenettely ei ole enää käytössä.

2) Alennetaan anniskelun arvonlisävero tilapäisesti 24 prosentista 14 prosenttiin.

3) Sallitaan viinien ulosmyynti tilapäisesti anniskeluoikeuden omaaville ravintoloille.

4) Jos lain voimassaoloa joudutaan tautitapausten suuren määrän takia 28.3. jälkeen pidentämään, ravintoloille maksettavien korvausten määrää nostetaan samassa suhteessa.

5) Hallitus laatii uskottavan ulospääsystrategian rajoituksista siten, että se turvaa kannattavan liiketoiminnan edellytykset tulevaisuudessa ja parantaa toimialan investointi- ja kasvumahdollisuuksia niillä aloilla, jotka erityisesti ovat kärsineet koronaepidemiasta, hallituksen epäonnistuneesta viestinnästä sekä liiketoiminnan rajoittamisesta.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä todeta sen, että ravintolat on tässä tilanteessa nyt nostettu tikun nokkaan, kuten tiedämme, vaikka tosiasiassa suuri osa ongelmista aiheutuu erityisesti siitä, että rajoilla ei ole tähän saakka vaadittu negatiivista koronatestitulosta tai ei ole koronatestattu ihmisiä. Lisäksi on huomioitava, että ravintoloita ei ole tässä lakiesityksessä eroteltu sen mukaan, onko kyse esimerkiksi kahvilasta, ruokaravintolasta tai yökerhosta, vaikka tartuntariski vaihtelee ravintolatyypeittäin. Monella ravintolalla on enää vain

vähän taloudellista liikkumavaraa, koska kuten sanottu, tätä kriisiä on jo kestänyt lähes vuoden ja nopeutettu lomautusmenettely ei ole enää käytössä, mikä vaikeuttaa niin yrittäjien kuin työntekijöidenkin taloustilannetta.

Arvoisa puhemies! Totean lisäksi sen, että tässä lakiesityksen esittelytekstissä oli mainittu, että yrityksille on varattu 50 miljoonaa euroa korvauksiin, mutta se on täysin riittämätön. Totean kuitenkin sen, että valiokunnassa käsittelyn yhteydessä kävi ilmi, että tästä on tulossa vielä erikseen hallituksen esitys, jossa pääsemme tarkemmin tarkastelemaan, mitä kriteerejä ravintoloiden kustannusten korvauksissa käytetään. Esimerkkinä mainitsen sen, että siellä voitaisiin käyttää täysin kirjanpitoon liittyviä lukuja, jolloin ei olisi yrityksen verbaliikasta taikka edes suomen kielen taidosta kiinni, kuinka hyvin yritys onnistuu näitä korvauksia saamaan, esimerkkinä vuoden 2019 maaliskuun liikevaihto tai vastaava luku, joka on hyvin yksiselitteinen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kärnä.

13.45 **Mikko Kärnä kesk:** [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, edustaja, laitatteko mikrofin päälle, avaatte sen.

No niin. — Arvoisa rouva puhemies! Kuten niin tavallista, on ollut hivenen kiusallista kuunnella tässä kokoomusedustajien puheenvuoroja mutta nyt kyllä eri syystä kuin normaalisti: teillä on ollut paljon hyvää sanottavaa, ja toivon todella, että hallitus ottaa tämän viestin kuultavaksi.

Me kaikki ollaan varmasti sitä mieltä, että sulkutoimet ovat tarpeellisia, mutta mitä pidemmälle tämä kriisi etenee, sitä vakuuttuneempi itse olen siitä, että me tarvitsisimme enemmän alueellista itsehallintoa. Silloin kun ratkaisut tehdään ministeriöistä ja ratkaisut tehdään täältä eduskunnasta, me emme kykene mitenkään varmistamaan sitä, että ne ovat optimaalisia kaikille alueille. Tämä Lapin hiihtokeskusten tilanne on hyvin valitettava. On erittäin valitettavaa, että tätä terassimyyntiä ei nyt tässä ehdotuksessa sallita. Tämä tulee johtamaan siihen, että pohjoisessa on ikuinen vappu seuraavat kolme viikkoa, hissit pyörivät, väellä on siellä omat ruoat, omat juomat, kokoonnutaan tulipaikoille, kokoonnutaan yhteen. Väitän, että kohtaamisia tulee enemmän kuin jos meillä olisi ollut hallituissa oloissa anniskelu sieltä terasseilta mahdollista. Ymmärrän siis sen, että meillä on tarve toimia nopeasti, mutta näen, että nyt nämä talousvaliokunnan antamat ponnet velvoittavat hallitusta jatkossa ja ne täytyy ottaa huomioon. Meidän täytyy saada sellaista lainsäädäntöä, jossa tämä alueellisuus tunnustetaan, joka on aidosti tarkkarajaista ja jossa me luotetaan myös siihen alueelliseen päätöksentekokykyyn eikä vain sanella näitä ratkaisuja täältä etelästä.

On myös aivan selvää, että korvausten on oltava täysimääräiset. Ravintola-ala on nyt todella, todella syvissä vaikeuksissa.

Totean vielä tähän loppuun tästä alkoholin ulosmyynnistä ravintoloista, että tämäkin on hyvä ehdotus mutta olen menettänyt kyllä toivoni sen suhteen, että sosiaali- ja terveysministeriö tässä liikkuisi, vaikka hallituskin on tästä jo sopinut. Toivon todella, että eduskunta ottaisi tässä aloitteen omiin käsiinsä ja muuttaisi näitä pykäliä ja säädöksiä siten, että ravintoloista se ulosmyynti ja kotiinkuljetukset olisivat sallittuja vähintäänkin nyt tällaisissa poikkeusoloissa kuin missä nyt eletään. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pelkonen.

13.47 **Jaana Pelkonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ensin tärkein asia: kannatan edustaja Kauman tekemiä hyviä muutos- ja lausumaehdotuksia.

Kuten edustaja Heinonen omassa puheenvuorossaan toi esiin, kokoomuksen taholta on jo vuosia esitetty sekä anniskelun arvonlisäveron alentamista että viinien ulosmyynnin sallimista ravintoloille. Jo viime keväänä ehdotimme yhdeksi keinoksi ravintoloiden tukemiseksi, että niille sallittaisiin mahdollisuus viinien ulosmyyntiin ja kotiintoimituksiin. Tähän ei tuolloin valitettavasti tartuttu, mutta vielä ehtii, vielä ei ole myöhäistä. Keinoja auttaa on, ja niitä on täällä tänään paljon esitetty ja kuultu — nyt vain tarvitaan se tahtotila.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laukkanen.

13.48 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten talousvaliokunnan puheenjohtaja totesi, olemme tästä perusajatuksesta kohtalaisen samaa mieltä: ravintolarajoituksia on tehtävä. Mutta missä ja miten ja millaisille ravintoloille?

Tämä esitys ei ole alueellisesti oikeudenmukainen. Se ei ole oikeasuhtainen. Mietinnössä todetaan näin: ”Perustuslakivaliokunta on myös myöhemmin tartuntatautilakiin ehdotettuja muutoksia arvioidessaan täsmentänyt, että ravitsemisliikkeisiin kohdistetun rajoitussääntelyn alueellinen soveltamisala on merkityksellinen sääntelyn välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden kannalta. Valiokunta korosti tuolloin, että välttämättömyysedellytysten tulee säädösperusteisesti ohjata päätöksentekoa alueellisesta soveltamisalasta ja ettei rajoituksia voida säätää tai pitää voimassa sellaisilla alueilla, joissa se ei ole tartuntatautitilanteen vuoksi välttämätöntä.” Tämä lausunto antaisi paljon huolellisemmalle ja tarkemmalle sääntelylle tilaa ja mahdollisuuden. Miksi valiokunta ei tätä toteuttanut, sitä jään ihmettelemään.

Ponteen on nyt laitettu, että tämän jälkeen tarkennetaan tätä alueellista toimintatapaa. Miksi ei heti tässä tarkennettu, että alueille olisi annettu enemmän itsenäistä toimintatilaa arvioida, onko tarpeen sulkea kaikki kaupungin ravintolat kerralla, jos siellä ei ole yhtään ainoaa tartuntaa? On alueita, joissa ei ole kuukausitolkulla ollut yhtään tartuntaa. Ne ovat maakuntien sisällä, läänien sisällä, mutta ne ovat kokonaisia kaupunkeja, joissa ei ole yhtä ainoaa tartuntaa. Minusta tähän olisi pitänyt ehdottomasti sisällyttää sellainen sääntelymahdollisuus, että alueiden sisällä olisi voinut tehdä kaupunkien kohdalla tarkempaa päätöksentekoa ja antaa myös tila sille, että kaikkea ei tarvitse sulkea, jos siihen ei ole tätä perustuslakivaliokunnan mainitsemaa välttämätöntä syytä. Ei ole mitenkään perusteltua, jos tartuntoja ei ole, sulkea ravintoloita tartuntojen takia.

Sitten näistä korvauksista: Ne ovat alimitoitettuja. Ne olisi tässä pitänyt huomioida täysimääräisinä ja ottaa tähän myös sellainen malli, [Puhemies koputtaa] joka olisi helpommin toteutettavissa.

Rouva puhemies! Tämän esityksen hyvä puoli on se, että se on lyhytaikainen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Strand.

13.51 **Joakim Strand r:** Tack, värderade talman! Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on pidetty erinomaisia puheenvuoroja useampi. Erityisesti edustaja Kärnä piti tuossa erinomaisen puheenvuoron.

Ledamot Mikko Kärnä höll en utmärkt taltur och bland annat ledamot Zyskowicz hade många goda element i sin taltur. Det viktiga här, när vi nu tillfälligt stänger restaurangerna, är ju att de här ersättningarna är tillräckliga.

Mielestäni yksi avainjuttu tässä tietenkin on se, että nämä korvaukset ovat riittäviä. Tässä on moni puhunut, kuinka hallitus toimillaan on ajanut ravintolat ahtaalle. Eiköhän se ole tämä virus ja pandemia, joka tässä on yhteisenä vihollisena, ja siitä johtuva ihmisten käyttäytymisen muutos.

Så det är nog det här viruset vi tillsammans ska bekämpa, och det är inte på det sättet regeringen som har fått till stånd den här pandemin. Jag har inte själv heller tyckt om det här sättet på vilket man har gått ganska hårt åt restaurangerna i den allmänna diskussionen.

Mielestäni ravintoloita ja ravintola-alaa on todella asiattomasti välillä myös syytetty julkisessa keskustelussa. Se on tärkeä työllistävä ala: noin 80 000 työpaikkaa, paljon matalapalkkaisia nuoria, etenkin naisia.

Vi måste komma ihåg att restaurangbranschen också är en väldigt viktig sysselsättande bransch, och det skulle vara intressant att veta hur alkoholförbrukningen och alkoholförsäljningen har utvecklats nu i Finland under det här året som restaurangerna har varit stängda.

Olisi mielenkiintoista nähdä joku selvitys, miten alkoholin kulutus on kehittynyt tämän vuoden aikana, kun ravintolat käytännössä ovat olleet kiinni. Itse veikkaan, että ei ole hirveästi laskenut. No, minne se on kanavoitunut? Sadoista miljoonista varmasti puhutaan — Alko ja nämä isot ketjut — eli kyllä se raha on tullut valtion kassaan, jos ei muuten, niin Alkon kautta jo useampaan otteeseen. Siksi henkilökohtaisesti olisin toivonut ja toivon myös jatkossa, että voitaisiin harkita tällaisia vaikka viinien ulosmyynnin tapaisia asioita.

Jag anser personligen att man borde kunna utreda till exempel att sälja ut vin från restauranger. Det skulle vara ett stiligt sätt att stöda också en lokalkrog istället för att gå och kippa alla pengar till Alko.

Joten tässä toivoisin pientä avoimuutta ja innovatiivisuutta myös jatkossa, ja kyllä etenkin sosiaali- ja terveysministeriön, kun ollaan nyt kriisitunnelmissa, pitäisi ymmärtää vähän myös sitä elinkeinopoliittista näkökulmaa.

Kanske det får räcka så här. — Tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Rinne.

13.54 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Laukkasen puheenvuoron johdosta totean sen, että perustuslakivaliokunta muun ohessa on arvioinut tätä välttämättömyysedellytystä. Kun tässä on kaiken lähtökohtana se, että vähennetään ihmisten välisiä kontakteja näillä säännöksillä tämän kolmen viikon aikana, niin

tässä perustuslakivaliokunnan keskustelussa ilman muuta tämän välttämättömyysedellytyksen todettiin olevan. Tämän halusin todeta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Vielä edustaja Laukkanen.

13.54 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän luin täältä ja huolella totesin. Mutta onko tosiaan niin, että välttämättömyysvaatimus täyttyy siellä, missä ei ole ainoatakaan tartuntaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja edelleenkin edustaja Rinne, vastauspuheenvuoro.

13.55 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saadun selvityksen mukaan tämä tauti etenee tällä hetkellä erityisesti 20—40-vuotiaitten ihmisten keskuudessa. Siitä on olemassa myös teho-osastolla näyttöä, että näin on. Ja tästä näkökulmasta se välttämättömyysedellytys, joka näitten pykälien näkökulmasta on olemassa, elikkä tarkoitus puuttua ravintoloitten aukioloon ylipäätään, täyttyy.

Puhemies Anu Vehviläinen: Puhujalistaan. Edustaja Holopainen Mari.

13.55 **Mari Holopainen vihr:** Kiitos, rouva puhemies! Edustaja Strand totesi täällä hyvin, että kyse on todellakin viruksesta eikä kenenkään pahantahtoisista aikeista. Kukaan ei varmasti haluaisi, että olemme tässä tilanteessa, että ravintolat joudutaan sulkemaan ja myöskin monia muita toimintoja tässä yhteiskunnassa on pitkään jouduttu rajoittamaan siten, että sosiaaliset kontaktit vähenevät. Myös osa lukiolaisista on ollut pitkään kotona, ja sillä on havaittu olevan vaikutuksia sekä mielenterveyteen että keskeytyksiin. Samoin korkeakouluopiskelijoiden pitkään jatkunut etäopetus on aiheuttanut keskeytyksiä, ja myös tähän tulee toki tarttua ja tarjota tukea.

Toivotaan, että saamme epidemian taltutettua. Nyt tartuntaluvut ovat olleet korkeita ennätysmäisesti, ja on varmasti tarpeen, että teemme riittävän nopeita toimia, koska muuten olemme vain pahemmassa sulussa, ja sillä on toki myös erittäin vakavia elinkeinovaikutuksia. Suomi on nyt pärjännyt kohtuullisen hyvin eurooppalaisessa mittapuussa tähän asti juuri, koska tartuntatautiluvut on pystytty pitämään verrattain kohtuullisina ja siten myös elinkeinotoiminta on ollut mahdollista. Paras esimerkkihän tästä oli kesäaika, kun Suomessa oli hyvin vähän tartuntoja ja pystyttiin toimimaan normaalimmin.

On todella valitettavaa ja ikävää, että tällainen ahdinko on kohdannut viruksen myötä niin monia elinkeinonharjoittajia ja monia opiskelijoita, ihmisiä myös Suomessa, ja toki myös kaikki tehdään näiden tukielementtien osalta, että riittävä tuki tarjottaisiin. Kaikkeen ei varmasti ole ratkaisuja senkään osalta, mutta kyllä esimerkiksi kustannustukea on tässä tarjottu ja sitä on viety eteenpäin ja senkin puutteita paikattu pitkin matkaa. Sitten näitä muita kuin rahallisia menetyksiä ei ole toki aina mahdollista korvata samalla tavoin, oli kyse sitten terveydestä tai esimerkiksi opiskelijoiden menetetyistä vuosista, jos sitten taas tukitoimet eivät riitä siihen, että tästä päästään taas kiinni opintoihin, mutta kaikki toki tehdään tämänkin eteen.

Nythän talousvaliokunnassa me tehtiin myös kolme lausumaa, jotka sitten ohjaavat jatkovalmistelua. Edellytämme, että tämän koronaviruspandemian johdosta perustetut tukiinstrumentit ja niiden soveltamisala kattavat ravitsemistoimialan erilaiset toimijat tasapuo-

lisella tavalla, ja viittaamme täällä mietintötekstissä juuri siihen, että erityisesti henkilöstöravintoloiden vaikea tilanne on noussut esiin. Toiminta on käynyt käytännössä mahdottomaksi, kun sijaintipaikkana toimiva oppilaitos tai liikekiinteistö on ollut suljettuna ilman, että nimenomaisesti ravintolatoiminta olisi ollut rajoitusten kohteena, ja tietysti henkilöstön ja opiskelijoiden puuttumisen myötä edellytykset ravintoloiden pyörittämiselle ovat loppuneet monelta, riippuen toki myös sijainnista, mutta hyvin laajaa joukkoa koskee. Sen takia me pidettiin tärkeänä todeta, että myös tällaiset ravitsemisliikkeet kuuluvat myöhemmin annettavien menetysten kompensointi -lainsäädäntöjen soveltamisalaan, ja viittaamme tässä tähän 1. lausumaan.

Lisäksi me tässä seuraavassa ponnessa haluamme huomioida, että silloin kun tartuntatilanne sen sallii, otetaan paremmin huomioon ravitsemisliikkeiden ja erilaisten tilojen riskiprofiilit virustartuntojen leviämisen suhteen. Mehän tiedetään, että erityisesti ulkotiloissa virus tarttuu huomattavasti heikommin kuin sisätiloissa. Sen sijaan sisätiloissa tietysti ravintolatoiminnan osalta on hyvin vaikea täysin välttää sitä, ettei virus voisi tarttua, kun syödään ilman maskia ja ollaan lähekkäin, eli se tietysti täytyy huomioida, että se riski tässä kuitenkin toki liittyy erityisesti niihin sisätiloihin, vaikka kuinka vastuullisesti toimittaisiin — eikä kyse minun mielestäni olekaan siitä vastuullisuudesta, vaan siitä, että meitä kohtaa nyt virusepidemia, joka tarttuu tietyllä tavalla ja ainut keino välttää sitä on näiden kontaktien välttäminen.

Pidänkin tärkeänä, että tämä sitten huomioi tasapuolisesti kaikki elinkeinot, tämä tarve välttää kontakteja. Nyt meillä on valitettavasti edelleen raportoitu esimerkiksi telakoilta ja rakennusyrityksistä sellaisia tartuntaketjuja, jotka kyllä pitäisi olla tämmöisessä tilanteessa vältetty, kun nyt puhutaan siitä, että jossain tilanteessa voisi olla jopa ulkonaliikkumiskielto tarpeellinen. Eli on täysin kohtuutonta ajatella, ettei myös tällaisiin työpaikkoihin voisi kohdistaa riittäviä rajoitteita, mikäli siellä ei saada näitä tartuntaketjuja loppumaan. Toki maskipakko, karanteenit ja rajakontrollit ovat niitä asioita, joita tässä oikeudellisessa punninnassa myös jatkossa täytyisi harkita, niin kuin täällä on tuotu esiin monessakin keskustelussa, että näiden perusoikeuksien punninta on erittäin vaikeata, mutta kyllähän ne rajoitukset pitää kohdistaa niin, että niistä on mahdollisimman vähän haittaa niin elinkeinonharjoittajille kuin meidän koululaisillekin. Ja tässä varmasti on vielä jatkotyöstöä koko Euroopassa ja Suomessakin pohdittavana sitten jatkossa, miten me saadaan mahdollisimman tehokkaasti kohdistettua näitä rajoituksia.

Helsingissä on nyt ryhdytty puuttumaan jäljityksen ongelmiin, ja se on yksi esimerkki siitä, että kun ei tehdä aina myöskään liian monimutkaista siitä, miten ihmisille ilmoitetaan altistumisista, niin voidaan toimia ripeämmin, ja kaikki tällaiset helpot keinot, jotka eivät kenenkään elämää vaikeuta, pitäisi kyllä saada käyttöön ehdottomasti.

Sitten myös toivotaan, että tämän ajanjakson aikana, kun meillä on ravintoloilla sallittu vain tämä take away -ruoka, me todellakin luodaan niitä puitteita, [Puhemies koputtaa] joissa voidaan sitten tautitilanteen salliessa mahdollisimman hyvin kohdentaa erilaiset rajoitukset.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harjanne.

14.03 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Erinomaisia puheenvuoroja on täällä kuulunut eri puolilta salia jo useita. Tärkeintähän taloudelle ja myös ravintoloille on taittaa tämä epidemia, ja tämä ravintoloiden sulku on tietyllä tavalla tylppä instrumentti, ku-

ten aikaisemminkin olen todennut, mutta perusteltu tällaisessa uhkaavassa, vaikeassa tautitilanteessa.

On kuitenkin tärkeätä, kun tästä katsotaan eteenpäin, että sääntely ja rajoitukset ovat suhteessa tartuntatilanteeseen ja samalla esimerkiksi rokotukset etenevät, eli se tilanne muuttuu, ja että päästäisiin siitä tylppyydestä tarkempaan sääntelyyn. Tämä tylppyys on toisaalta suhteessa ravintoloiden liiketoimintamalleihin, joista seuraa tiettyjä taloudellisia erilaisuuksia, ja sitten toisaalta ihan fyysisiin ravintolatiloihin. Ja tässä tapauksessa, kun katsoo tätä kolmen viikon ajalle osuvaa sääntelyä, olisi tärkeätä nyt taloudellisesta suunnasta katsoa, että erilaisia, eri puitteissa toimivia ravintoloita kohdellaan tasapuolisesti. Ja tässä on jo moneen kertaan mainittu just opiskelija- ja henkilöstöravintolat, joilta käytännössä toiminta on mennyt alta mutta jotka eivät tässä tule lain puitteissa... Ne ovat erityistapauksia. Sen kompensaatiomallin tulisi olla sellainen, että se huomioisi tällaiset erilaiset tilanteet.

No, mitä sitten tulee tähän hienosyisempään riskiprofilointiin jatkossa, niin se on erittäin tärkeätä, että siinä edetään, ja on tärkeätä, että siinä nojataan parhaaseen mahdolliseen tutkittuun tietoon. Täällä on moni tuonut esiin tätä alueellista hienosyisyyttä. Ymmärrän sen, mutta itse korostaisin tätä lausumassa 2 olevaa sisältöä vielä enemmän sen takia, että kun me tiedetään tämän viruksen leviämistapa, niin tällaiset supertartunnat ovat siinä aika keskeisiä. Eli se tarkoittaa sitä, että jos on olemassa tila, jossa virus voi levitä nopeasti, niin se voi levitä uudelle alueelle hyvin nopeasti, mutta jos me rajoitetaan, niin ettei synny sellaisia olosuhteita, joissa ne semmoiset isot tartuntaketjut pääsevät syntymään, niin silloinhan tavallaan se alueellinenkin leviäminen hidastuu, eli näissä kolmos- ja kakkoslausumassa on selvä ero.

Minä kyllä itsekin kannatan sitä, että se alueellinen tarkastelu on sinänsä tärkeätä, mutta ennen kaikkea olisi hyvä, että me löydettäisiin instrumentteja ohjata sitä ravintolatoimintaa, niin kauan kuin tämä pandemia tai sen laajenemisen uhka on päällä, mahdollisimman tarkkaan sentyyppisesti, että se kohdistuisi ja ohjaisi sitä ravintolatoimintaa terveysturvalliseksi. Tässä sisä- ja ulkotilojen erottelu lienee yksi syy, mutta en edes esitä, että olisin tämän asian asiantuntija, mutta suosittelen herkällä korvalla heitä kuuntelemaan.

Lopuksi vielä se, [Puhemies koputtaa] että tämä lainsäädäntö toki kohdistuu ravintoloihin, mutta sen maalina ovat ihmisten kontaktit, eli tietysti vetoan siihen, että kun siellä ravintoloissa ei käydä, niin sitten myöskin vähennetään niitä kontakteja muuallakin arjessa tehokkaasti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Guzenina.

14.06 **Maria Guzenina sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Me elämme nyt tietenkin hyvinkin kriittistä aikaa tämän muuntuneen koronan leviämisen vastaisessa taistelussa, ja esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla tilanne on varsin leimahdusherkkä tällä hetkellä. THL on hyvin selkeä kannassaan, tilanne on pahenemassa. Myös HUS on vaatinut pikaisia, järeämpiä rajoitustoimia, ja tilanne on pahenemassa kaikkialla Suomessa.

Me olemme täällä Suomessa säästyneet kohtuullisen pitkään tilanteen täydeltä leimahtamiselta. Muualla Euroopassa on eletty jo tovi ulkonaliikkumiskieltojen, suljettujen ravintoloiden, etäkoulujen ja harrastusten rajoittamisten kanssa. Edustaja Zyskowicz, te omassa puheenvuorossanne hyvin kuvailitte tätä kansainvälistä tilannetta ja ihmettelitte myös, miten muualla on voitu kyseisten maiden perustuslaista huolimatta säätää tiukkoja koronan

vastaisia toimia. Olen samaa mieltä ja jatkaisin tuohon, että miten on mahdollista, että meillä tilannekuva esimerkiksi aluehallintoviranomaisilla on ollut niin erilainen kuin maan johdolla ja poliittisilla päättäjillä yli puoluerajojen. Ihmettelen, että avit eivät ole käyttäneet itselleen lain mukaan kuuluvaa velvollisuutta toimia oman toimivaltansa puitteissa koronan vastaisessa taistelussa, ja puhun tässä siitä, että meidän rajamme eivät ole olleet yhtä tiukassa kontrollissa kuin muualla. Tänään perustuslakivaliokunta hyväksyi lausunnon hallituksen esitykseen tartuntatautilain tarkentamisesta, jotta tällaiset tulkintaepäselvyydet saataisiin poistettua, ja tässä yhteydessä valiokunta totesi lausunnossaan, että avilla on ollut vahva toimivaltuus puuttua omalta osaltaan ongelmiin jo nykyisessä laissa. Jos muualla Euroopassa ja muualla maailmassa voidaan vaatia esimerkiksi kymmenen päivän karanteenia maahantulon jälkeen sakon uhalla — esimerkiksi Britanniassa 2 000 puntaa — ja sakon uhalla vaatia tuon karanteenin aikana peräti kahden negatiivisen testin antamista karanteenista pääsyn edellytyksenä, niin en ymmärrä, miten meillä on voitu antaa rajojen vuotaa tällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Me taistelemme nyt aikaa vastaan. Tehohoito uhkaa kuormittua, ja pahimmillaan sellainen merkitsee ihmishenkien turhia menetyksiä. Me taistelemme myös aikaa vastaan meidän yritystemme ja vaikkapa luovan alan — freelancereiden, muusikoiden ja muiden — selviytymisessä. Siksi tämä laki on tänne eduskuntaan nyt tuotu. Ei tätä lakia ole tänne tuotu siksi, että ei arvosteta ravintola-alaa tai että haluttaisiin olla ilkeitä ravintolan asiakkaita kohtaan. Tämä laki tuodaan tänne siksi, että meidän on voitettava tämä taistelu, jotta meillä olisi mahdollisimman pian taas edellytykset yhteiskunnan normaaliin toimintaan.

Arvoisa puhemies! Korona-altistumisia on tapahtunut hyvin monenlaisissa ravintoloissa. Nyt onkin tärkeää, että me ymmärrämme tämän. Kotikaupungissani Espoossa tartuntoja on ollut niin baareissa, pikaruokaloissa kuin lounaspaikoissa. Epidemiologeja kuunnellessa täytyy meidän kaikkien ymmärtää se, että ei tämä virus erottele ihmisiä sen perusteella, käyvätkö he mieluummin karaokessa vai Savoyssa, ja siksi nyt tämä kolmen viikon sulku halutaan tehdä. Mitä pidempään on niin, että emme saa tätä tautia nitistettyä, sitä enemmän ihmiset joutuvat koronan kärsijöiksi muullakin tavalla kuin koronan sairastamalla. Eduskunta on jo aiemmin hyväksynyt hallituksen muutoksen tartuntatautilakiin, joka antaa kunnille ja aluehallintoviranomaisille vallan muun muassa rajoittaa asiakasmääriä yksityisissä liiketiloissa. Jo aiemmin, 26.1., hallitus linjasi yhteisesti, että leviämisvaiheen alueilla pitää muun muassa tiukentaa maskien käyttöä ja soveltaa maksimaalista etätyösuositusta. Lasten harrastuksia on rajoitettu, nuorten opiskelu on kärsinyt, ja henkinen taakka on heistä monille ollut hyvin raskas. Kun leimahdusherkkää koronatilannetta nyt yritetään kaikin voimin tukahduttaa, tähän kytevään hiillokseen ei pidä yhtään kenenkään puhaltaa, ja tästä pitää ihan jokaisen kantaa vastuu. Toivotaan, että kolme viikkoa riittää, arvoisa puhemies. Jos ei riitä, me joudumme näkemään vielä vaikeampia aikoja, ja siksi meidän, ihan jokaisen, täytyy tässä asiassa kantaa vastuumme.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkynen Matias.

14.11 **Matias Mäkynen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ei kukaan meistä halua olla tässä tilanteessa. Koronavirus leviää tällä hetkellä vauhdilla Suomessa, ja terveydenhuollon kapasiteetti on täyttymässä. Siksi hallitus on todennut poikkeusolot, päättänyt ottaa valmiuslain toimivaltuuksia käyttöön, ja siksi nyt käsittelemme tätä ravintolarajoitusten kokonaisuutta

eduskunnassa. Taustalla on erityisesti koronaviruksen muuntovirus, joka leviää alkuperäistä virusta nopeammin ja aiheuttaa myös useammin vakavamman tautimuodon.

Rajoitustoimilla on useita negatiivisia vaikutuksia. Tässä tilanteessa rajoitukset on kuitenkin todettu välttämättömiksi, jotta viruksen leviäminen saadaan pysäytettyä. Tässä keskustelussa on tuotu erittäin hyvin esiin niitä useita negatiivisia vaikutuksia, mitä ravintolarajoituksilla on, mutta yhtä lailla negatiivisia vaikutuksia on ihmisten elämään tehdyillä rajoituksilla koulunkäyntiin, harrastuksiin ja muuhun toimintaan. Talous ja terveys menevät tämänkin kriisin hoidossa edelleen käsi kädessä, siksi nyt on oikea ratkaisu tehdä nämä laajat sulkutoimet, korvata ravintoloille tästä aiheutunutta haittaa. Ja vaikka nyt puhummekin ravintoloista, on syytä huomata, että tartuntatautilain nojalla suljetaan myös useita muita tiloja eikä yhtään alaa ole syytä nostaa tikun nokkaan.

Mutta miksi teemme näin laajat rajoitustoimet tässä vaiheessa kolmeksi viikoksi? Tavoitteena on todella rajata mahdollisimman laajasti ihmisten kokoontumisia. Siksi suljetaan tiloja erittäin laajasti, myös sellaisia, joissa ei välttämättä ole vielä tähän mennessä todettu tartuntoja, myös sellaisissa kunnissa, joissa ei välttämättä viime päivinä ole todettu tartuntoja. Virus ei kunnioita kuntarajoja, ei mitään muitakaan rajoja, vaan se leviää siellä, missä ihmiset ovat koolla, ja yhä herkemmin muuntoviruksen myötä.

Talousvaliokunnassa jätimme muutaman lausumaehdotuksen tähän mietintöön, ja niitä on tässä keskustelussakin käyty läpi. On syytä edellyttää, että näissä tuki-instrumenteissa todella otetaan laajasti mukaan ravitsemistoimialan erilaiset toimijat tasapuolisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että opiskelijaruokalat tai sellaiset henkilöstöravintolat, joissa käy myös ulkopuolisia, otetaan huomioon kompensaatiojärjestelmän valmistelussa ja ravintolatoimijat, jotka aidosti nyt kärsivät tästä tilanteesta ja sulusta, ovat kompensaatiojärjestelmän piirissä. Toisaalta on edellytetty sitä, että lainsäädännössä jatkossa otetaan huomioon ravitsemisliikkeiden ja erilaisten ravintolatilojen erilaiset riskiprofiilit virustartuntojen leviämisen suhteen. Tämä onkin mahdollisuuksien mukaan toteutettava, mutta joudumme myös huomioimaan tautitilanteen sekä tämän muuntoviruksen aiheuttamat tarpeet, joten tehtävä ei ole aivan yksinkertainen, mutta siihen on siitä huolimatta pyrittävä. Kolmanneksi eduskunta nyt kehottaa, että tulevassa lainsäädännössä kolmen viikon sulkujakson jälkeen valtioneuvosto harkitsee mahdollisuutta rajata alueellista soveltamisalaa maakuntatasoa hienosyisemmin. Myös tähän on syytä pyrkiä mutta samalla pitää mielessä se, että vaikka omassa kotikunnassa ei tartuntoja olisi juuri nyt todettu, mutta niitä rajan takana tai muutamassa naapurikunnassa on ollut, niin virus voi yhtäkkiä löytyä siitä omastakin lähipiiristä, ja sen takia pelkkä kuntakohtainen rajoitus ei välttämättä koronaviruksen kohdalla ole toimiva tapa toimia.

THL:n Taneli Puumalainen kertoi eilen, että huhtikuun alusta saamme 160 000 Pfizer-Biontech-rokotetta viikossa. Näin ollen AstraZenecan rokotteen kanssa huhtikuussa lähestytään jo yli 200 250:tä annosta viikossa. Ja rokotteen saatavuuden parantuessa me pystymme ennakoimaan paremmin myös tulevaa sekä tekemään suunnitelman rajoitusten purkamisesta ja palaamisesta jossain vaiheessa normaaliin. Meidän on huomioitava, että tie ulos tästä kriisistä tulee ainoastaan rokotteiden saatavuuden kautta. Siihen asti voimme kaikki vaikuttaa siihen, että tilanne pysyy hallinnassa ja vastaavia rajoitustoimia ei tarvita pidempään. Vältetään kokoontumisia myös niissä paikoissa, joita ei lainsäädännöllä nyt rajoiteta, ja pidetään toisistamme huolta. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kosonen.

14.15 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä muistuttaa, miksi olemme tekemässä tätäkin lakimuutosta. Tilanne koronan suhteen on todella vakava Suomessa. Tartuntaluvut ovat kolme kertaa niin suuret kuin keväällä pahimpaan aikaan. Osan tästä toki selittää paremmat testausmahdollisuudet, mutta HUSin tehohoitokapasiteetti on kuitenkin jo aivan ylärajoilla ja tilanne huononee päivittäin. Lisäksi tautivariantit ovat muuttaneet tilannetta ennakoimattomaan suuntaan.

Edustaja Zyskowicz kysyi juuri hyvin: onko meillä riittävät rajoitukset voimassa riittävän ajoissa? Muutaman viikon sisällä saamme nähdä, riittävätkö rajoitukset pitämään suomalaiset terveinä ja turvassa, minkä oletan tässä salissa olevan tärkeä periaate meille kaikille. Jotta meidän suomalaisten sitkeys kestää korona-aikana, on rajoitusten oltava kuitenkin oikeassa suhteessa toisiinsa, niiden on oltava perusteltuja ja perusoikeuksien mukaan tarkkarajaisia ja välttämättömiä. Tämä laki tulee olemaan voimassa kolme viikkoa ensi maanantaista lähtien. Tällä sululla pyritään osaltaan hillitsemään taudin leviämistä.

On tärkeää, että ravintoloita tuetaan riittävästi ja oikeudenmukaisesti sulun takia. Nostimme talousvaliokunnassa asian lausumatasolle. Lausumaa tarkentaa tekstissä maininta henkilöstö- ja oppilaitosten yhteydessä olevista ravintoloista, joiden myös kuuluu saada kompensaatiot. Tämä siis korjauksena kokoomusedustajien mainitsemaan virheelliseen ajatukseen talousvaliokunnan mietinnöstä. Eli niiden ravintoloiden, joihin pääsee ulkopuolisia asiakkaita, tulee olla kompensaation piirissä. Osan henkilöstö- ja jonkin tietyn organisaation ravintoloista on oltava auki kaikkina aikoina. Näitä ovat muun muassa hoivapalveluiden ravintolat.

Talousvaliokunta edellyttää, että kolmen viikon sulun jälkeen erilaiset ravintolatyypit ja erilaiset tilat, kuten ulkotilat ja tilat koon perusteella, on otettava huomioon sääntelyssä. Lausumatasolle nostimme myös alueellisen tarkastelun perustuslakivaliokunnan kirjauksen mukaan. Valtioneuvoston olisi harkittava mahdollisuutta rajata ravintoloiden sulkutoimet alueellisesti hienosyisemmin kuin maakuntatasolla.

Loppuun vielä totean, kuinka tärkeää järkevät ja toisiinsa hyvässä suhteessa olevat rajoitukset ovat kaikkien meidän kriisinkestävyyden takia ja kuinka tärkeää on, että nämä alat, jotka erityisesti ovat koronarajoitusten kouriin joutuneet, saavat riittävät tuet, jotta joskus, kun aika normaali palaa, meillä olisi ravintoloita mutta myös tapahtumia, elävää kulttuuria, taidetta, liikuntaa, live-otteluita ja -kilpailuja, yhdessäoloa ja sielun, ruumiin ja hengen ravintoa.

Kiitän omasta puolestani talousvaliokunnan jäseniä ja virkamiehiä nopeasta ja ratkaisuhakuisesta toiminnasta lain käsittelyn suhteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz poissa. Edustaja Rantanen Mari.

14.19 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Nyt kun tänään hallitus on kertonut myös valmiuslain aktivoinnista, niin on syytä tietysti todeta, että meillä on toimittu kyllä tämän koronan kanssa valitettavasti aika lailla reaktiivisesti eikä siten, että me olisimme pyrkineet ennakoimaan näitä tilanteita. Esimerkiksi tämän muuntoviruksen osalta on ollut nähtävissä muualta Euroopasta, mitä se tuo tullessaan, mutta silti meillä on tässä jonkun verran ihmetelty rukkaset alhaalla, onkohan meillä samanlainen virus vai onko Suomessa jälleen kerran tämä virus toisenlainen.

Ja sitten tähän alkuun on kyllä sanottava tästä rajatoiminnasta, että nyt tässä kohtaa, kun me rajoitetaan täällä muun muassa elinkeinoja, kuten tässä esityksessä ravintoloita, ihmi-

set kokevat sen äärimmäisen epäoikeudenmukaiseksi, että meillä silti raja vuotaa edelleen. Siis tässä on menty vuosi tätä kriisiä, ja meillä ei edelleenkään ole rajoilla niin hyvää tulppaa, että sieltä ei virus tulisi rajojen yli. Ja — kuten tässä edustaja Zyskowicz erittäin asiallisessa puheenvuorossansa arvioi juuri tätä tilannetta — kun Euroopan maista suurin osa kykenee pyytämään sen negatiivisen testitodistuksen tai todistuksen sairastetusta taudista, myös Schengen-alueen sisällä, niin on suorastaan hämmästyttävää, miksi Suomi ei tähän kykene. Se veisi osan näistä oireettomista taudinkantajista, jättäisi sinne kotimaahan, ja tällöin tänne ei niin helposti päästä lipsahtamaan. Kun tähän yhdistettäisiin tämä pakkotestaus rajalla, niin silloin todennäköisimmin raja olisi kiinni, mutta nythän se ei sitä ole, ja siltä osin nämä rajoitustoimet, jotka tämän.... Ensin pitäisi suojata ulkokuori ja sitten vasta täällä sisällä. Nyt ihmiset kokevat todella epäoikeudenmukaiseksi muun muassa tämän esityksen, olkoonkin, että se varmasti osittain on tarpeellinen. Kyllä lähtökohta on se, että ensin ulkokuori kiinni ja sitten vasta rajoituksia sinne sisälle — kansalaisilta tulee nyt nämä terveiset tällä hetkellä varsin laajalti.

Mutta sitten tähän ravintola-asiaan. On varmaankin niin, että tälle on ainakin osittain perusteet. Nythän lähtökohta on ollut se, että isoimmat ketjut kaiketi liittyvät sinne pubeihin ja yökerhoihin, ja tältä osin tietysti herää kysymys, onko tämä, että suljetaan kaikki kaikkialla, oikeasuhtainen toimi ja onko se kohdennus oikein, ja tältä osin on syytä varmasti tehdä sitä tarkastelua kyllä.

Sitten toinen asia, mitä meilläkin ihmeteltiin, oli se, että esimerkiksi terassialueet eivät voisi olla avoinna. Ja nythän minä en oikein ymmärrä sitä, miksi Suomessa pitää kaikki tehdä itse alusta lähtien, kun meillä on maailmalta valtava määrä esimerkkejä, millä tavoin näitä asioita tehdään terveysturvallisesti. On esimerkiksi vähennetty toki asiakaspaikkoja, joo, mutta siellä on esimerkiksi sellaisia esimerkkejä, että pöydässä saa istua neljä henkilöä, tai jos on samaa perhettä, kuusi henkilöä. Että minusta kannattaisi katsoa sieltä mallia ja pyrkiä pitämään auki niin paljon kuin se turvallisesti on mahdollista — no, nythän se ei ole tässä mahdollista.

Sitten tämä alkoholin ulosmyynti. Mielestäni vuosi sitten, suurin piirtein vuosi sitten, huhtikuussa viime vuonna, tästä käytiin keskustelua täällä, ja aika moni, mielestäni vihreätkin, silloin kyllä esitteli kovasti tätä kantaansa sosiaalisessa mediassa ja blogeissa, että he tukevat tätä alkoholin ulosmyyntiä, joka olisi tässä kohtaa kyllä ollut varmaan varsin asiallinen liike liittää siihen take away -ruoan hakuun. Se olisi kuitenkin jonkun verran näitä yrittäjiä auttanut, että kun ihmiset tilaavat sieltä ruokaa, niin he voivat tilata ruoan kanssa myös viinit samasta paikasta — siitä olisivat todennäköisimmin hyötyneet sekä ravintolayrittäjät että myös asiakas.

Ja sitten haluan hiukan vielä palata tähän edustaja Zyskowiczin nostamaan ajatukseen siitä, miksi meillä tökkii tämä lainsäädäntö ja miksi tehdään sellaista lainsäädäntöä ja annetaan näitten perusoikeuksien mennä ohi jopa vähän fundamenttityylisesti. Minun nähdäkseni silloin, kun on normaalitilanne, on selvä, että nämä katsotaan yksilöiden osalta, mutta tässä kohtaa, kun me ollaan kriisitilanteessa, pidän erikoisena sitä, että yksilön etu ylittää yleisen edun, ja siitä punninnastahan tässä on kysymys. Jos meillä tulee tautia rajan yli, niin ei kai me voida ajatella, että on tärkeämpää tämän ihmisen tulla rajan yli kuin se, että me suojaamme niitä ihmisiä, jotka hän saattaa tartuttaa täällä. Tästähän tässä on kysymys, mutta syystä tai toisesta tämä ei tunnu siirtyvän käytäntöön.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, totean sen, että on koko lailla aivan sama, mitä tässä salissa tehdään. Tämä kriisi ja nämä tartuntamäärät saadaan laskuun sillä, että jokainen ihmi-

nen koettaa vähentää niitä kontaktejansa nyt, ja tässä on nyt tämä kolmen viikon jakso, jolloin se olisi erinomaisen hyvä tehdä. Ja sitä viestintää olisi syytä kyllä hallituksenkin teroittaa, että nyt tässä kohtaa, kun kaikki muukin on kiinni kolme viikkoa, jokainen välttäisi niitä kontakteja niin paljon kuin mahdollista. Eli tämä ”pysy kotona” -ohje olisi se, mikä pitäisi nyt ihmisille antaa: kotoa poistutaan vain välttämättömistä syistä, jotka ovat työ, ruokakauppa, apteekki, terveydenhuolto, vanhusten auttaminen ja koiran ulkoilutus, ja muuten pysyttäisiin siellä, ja kun poistutaan kotoa, niin käytetään maskeja, noudatetaan kaikkia näitä hygieniaohjeita ja pyritään pitämään etäisyyttä toisiin ihmisiin. Tämä on se viesti, mikä ihmisille pitäisi tällä hetkellä tästä salista saada, jotta tästä tautitilanteesta päästään parempaan ja kohti normaalimpaa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkonen.

14.26 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Talousvaliokunta on todellakin tehnyt hyvää ja perusteellista työtä tässä mietinnössä, ja myöskin perustuslakivaliokunnassa arvioimme tämän hallituksen esityksen perustuslainmukaisuutta samalla tavalla kuin aikaisemmin viime talvena ja keväänä vastaavien hallituksen esitysten yhteydessä.

Kun kuuntelin näitä puheenvuoroja, kiinnitin huomiota varsinkin tässä alussa edustaja Heinosen ja edustaja Kopran puheenvuoroihin, joista syntyi kyllä sellainen vaikutelma, että ei tässä maassa kriisiä olekaan, eikä taida olla koronaakaan eikä mitään, että täällä vain ihan kansalaisten ja yrittäjien kiusaksi näitä esityksiä tehdään. Tämähän on minun mielestäni kyllä aika harhaanjohtavaa tuoda asia tässä valossa esille, koska meillä on todella paha tilanne. Tilanne on eskaloitumassa tämän pääkaupunkiseudun ohella laajasti koko maassa, ja sen takia tarvitaan näin kovia toimenpiteitä.

Olen erittäin tyytyväinen siihen, että talousvaliokunta lausumassaan nosti esille sen, että sitten kun tämä kolmen viikon jakso on ohi, niin sen jälkeen tulee arvioida senhetkisen tautitilanteen pohjalta sitä, voidaanko alueellisesti hienosyisemmin rajata näitä rajoituksia, minkälaisia toimenpiteitä sitten jatkossa tarvitaan. Samanlaiseen kannanottoon päätyi perustuslakivaliokunta, vaikka sinänsä siellä ei yksikään asiantuntija erikseen tätä vaatinut. Alun perin silloin vajaa vuosi sittenhän nämä rajoitukset tuotiin voimaan koko maassa. Nyt on tuotu tätä hienojakoisuutta tällä maakunnittaisella jaolla riippuen siitä, onko perus-, kiihtymis- vai leviämisvaiheessa, ja on hyvä, että jatkossa tarkastellaan tätä asiaa ehkä vielä hienosyisemmin.

Olennaista on tiedostaa se, minkälaisessa kriisissä ollaan. Tässä THL:n arviot ovat aivan selvät ja tarvitaan myös sen mukaisia toimenpiteitä, ja minusta tässä valiokunnat ovat tehneet hyvää työtä. Toivotaan, että päästään tautitilanteessa parempaan suuntaan, mutta kuitenkin sillä tavalla, että yrittäjiä, jotka tästä nyt kovasti kärsivät, autetaan ja heidän elinkeinonsa jatkumisen eteen tehdään kaikki voitava.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalli.

14.29 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kun käsittelyssä on perusoikeuksien rajauksia, kuten nyt elinkeinon harjoittamiseen liittyen on, niin on täysin selvää, että tilanne on erittäin vakava. Viimeksi eilen kävimme tässä salissa yhdessä keskustelua siitä, miten terveydenhuoltohenkilöstö on jaksamisensa suhteen äärirajoilla monin paikoin. Kuten edustaja Kosonen jo aiemmin totesi, esimerkiksi HUSin tehohoitokapasiteetin käyttöaste

on jo huolestuttavan korkea, ja jaksaminen on kovilla läpi linjan koko terveydenhuoltosektorilla. Hoitohenkilökunnan lisäksi jaksamisen äärirajoilla ovat myös vaikkapa jäljityksestä vastaavat henkilöt, jotka ovat pian vuoden päivät tehneet todella pitkiä päiviä. Ja tämä ei todellakaan ole vain pääkaupunkiseudun haaste, vaan kovilla ollaan kyllä monin paikoin myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella.

Tautitilanne on nyt siis pahentunut, ja ennusteet tulevien viikkojen osalta ovat erittäin huolestuttavat. Näistä syistä ja lopulta siis ihmisten hengen ja elämän suojelemiseksi näin rajut toimet ovat nyt tarpeen. Huoli terveydenhoitokapasiteetin kestämisestä ei paljoa lämmitä, jos se ei konkretisoidu tekoina. Tässä täytyy eduskunnankin toimia johdonmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Tämän kaiken sanottuani painotan kuitenkin mietinnöstä löytyvien lausumien merkitystä eli tarvetta siirtyä kolmen viikon päästä näistä varsin tylpistä toimista entistä paremmin kohdennettuihin ja osuviin, vaikuttaviin toimiin. Tällä viittaan siis hienosyisempään rajaukseen niin alueellisen kohdentamisen kuin erilaisten ravintolatyyppien ja ravintolatilojen tunnistamisen osalta. Vaikka emme siis vielä tiedä, mikä on tautitilanne kolmen viikon päästä, on tärkeää, että instrumentit tähän ovat olemassa.

Myös mietinnön lausuma liittyen tuki-instrumentteihin on tärkeä. On välttämätöntä, että voimme kompensoida ravintoloille menetykset kohtuullisella tavalla ja oikeudenmukaisella tavalla, ja tällä viittaan muun muassa tässäkin käytyyn keskusteluun henkilöstöravintoloista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Räsänen.

14.31 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty keskustelua aika paljon nyt näiden lausumien sisällöstä — niin kuin edeltäväkin puhuja — ja on todellakin hyvä, että lausumissa kiinnitetään huomiota sääntelyn maantieteelliseen soveltamisalaan ja sitten myös näihin erityyppisiin ravintoloihin. Mutta mikä tässä on ikävää, on se, että se koskee vain sitä tulevaa lainsäädäntöä. Ja kyllähän tietysti täällä salissa on paljon käyty jo aiempina kuukausina, keväästä saakka, keskustelua siitä, että tulisi pystyä tarkemmin erittelemään erilaisia ravintolatyyppejä ja sitä, minkälainen riski niissä tosiasiallisesti on epidemian leviämiseen. Tästä ei ole seurannut mitään konkreettisia toimenpiteitä, emmekä ole edes saaneet hallitukselta arviota siitä, minkälaisia eroja näillä mahdollisesti olisi.

On selvää, että tämä maantieteellinen soveltaminen, joka nyt tästä lainsäädännöstä seuraa, tulee luomaan sellaisia rajoja, jotka aiheuttavat kilpailuvääristymiä. Ja tässä tilanteessa tietysti myös tämmöinen hienosyisempi soveltaminen, eli maakuntatasoa hienosyisempi soveltaminen, johtaisi sekin näihin rajoihin. On selvää, että rajan sillä puolella olevat ravintolat, jotka saavat olla auki, saisivat aikamoisen kilpailuedun verrattuna toisiin. Mutta jotta tämä tuleva lainsäädäntö olisi mahdollisimman oikeudenmukainen ja myös tuntuisi oikeudenmukaiselta, on tärkeää, että nyt vihdoin tähän kiinnitetään huomiota ja erityisesti myös nämä erilaisten ravintoloiden erilaiset riskiprofiilit selvitetään ja tuodaan myös eduskunnalle tiedoksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

14.34 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Kannatan siis edustaja Kauman tekemiä ehdotuksia.

Sellaisen huomion tekisin tästä keskustelusta, että talousvaliokunta lausumissaan ja kansanedustajat yli hallitus—oppositio-rajan antavat lähestulkoon kaikki viestiä, että kolmen viikon kuluttua tämä kategorinen maakuntamalli ei käy tässä kysymyksessä. Tämän johdosta hallituksen onkin siis aloitettava välittömästi toimet, että meillä on säädökset ja asetukset ja valmistelu kunnossa silloin, kun me kolmen viikon päästä olemme siinä tilanteessa, että me arvioimme asioita eteenpäin. Siis nyt pitää aloittaa valmistelu eikä päivitellä kolmen viikon päästä, että hetkinen, nyt tarvitaan lisäaikaa, kun pitää suunnitella säätelyä. Tämä tarkoittaa siis käytännössä minusta sitä, jos mennään ruohonjuuritasolle, että meillä pitää olla semmoinen säätely, että me voimme huomioida vaikkapa sen, että kun Kauhavalla, Lapualla, Seinäjoella tai Kurikassa epidemiologinen tilanne on erilainen, niin siellä pitää voida tehdä erilaisia ratkaisuja. Ja sama asia koskee myös näitä ravintolatoiminnan määrittelyjä. Näitä hurskaita puheita on kuunneltu nyt pitkän aikaa siitä, mikä on ruokaravintolan rooli, mikä on pubin rooli ja mikä on yökerhon rooli. Nyt tuota sääntelyä pöytään ja valmisteluun niin, että me olemme sitten huhtikuun alussa valmiita ja käytämme näitä keinoja. Meillä on hallitus, jonka pitää vastata näistä tehtävistä. Meillä on virkamiehet, joiden pitää tehdä töitään. Kolme viikkoa aikaa, ja valmistelutyö on aloitettava nyt heti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä yhteydessä haluan todeta, että pykälämuutosehdotukset tehdään tuolla äänestyksen yhteydessä varsinaisesti. [Janne Sankelo: Okei, selvä!] — Ja seuraavaksi edustaja Kopra. Edustaja Kopra poissa. — Edustaja Kulmuni.

14.36 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä keskustelua on kuunnellut, niin haluan kyllä kiittää oppositiota tästä rakentavasta hengestä, joka tähän esitykseen on, ja myös siitä rakentavasta palautteesta, mikä liittyy niihin varmasti yhdessä jaettuihin ongelmiin, jotka tähän edelleenkin sisältyvät.

Pidän sitä erittäin tärkeänä, että nyt aluehallintovirastoilla on ollut mahdollisuus eri alueilla sitten tehdä harkintaa sen suhteen, ovatko yläkoulut etäopetuksessa, miten toinen aste, koska tilanne on kuitenkin erittäin vaihteleva läpi maan. Mutta kuten tässä on tullut esille, niin toisaalta myös se tautirypäs saattaa hyvinkin nopeasti sitten syntyä.

Kyllä samalla lailla kuin täällä on tullut puheenvuoroja pitäisin tärkeänä sitä, että jos tähän vielä ajaudutaan — toivottavasti ei tarvitse tätä lainsäädäntöä enää käyttää tämän jälkeen — me pystyisimme vielä sitten yksityiskohtaisemmallakin tasolla vaikka kunnittain näitä katsomaan, koska tähän liittyy tietenkin se, että tilanne on erilainen kuin vuosi sitten, jolloin kellään ei ollut juuri mitään tietoa koronasta, siitä, miten se tulee leviämään, mikä tilanne on, ja nyt meillä on kuitenkin jo paljon enemmän tietoa siitä. Ihmiset ovat väsyneitä tähän tilanteeseen, ja siksi kaikkien rajoitusten täytyy olla vain välttämättömiä sen suhteen, että tilanne saadaan pidettyä hallinnassa. Toki varmasti niissä kunnissa, joissa ei ole ollut yhtään tunnettua koronatapausta, ravintolayrittäjä saattaa kyseenalaistaa hyvinkin sen, onko tämä nyt aivan välttämätöntä, mutta tässä nyt olemme, ja tämä kolme viikkoa meidän täytyy yli päästä, ja tietenkin heille kuuluu samalla lailla se korvaus siitä, kun lain nojalla nyt sitten elinkeinovapautta rajoitetaan.

Täällä on myös keskusteltu siitä, että hyvä, ehkä pieni mutta kuitenkin jollain lailla tukitoimi olisi ollut se, että ravintolat olisivat voineet tälle kolmen viikon ajalle saada ulosmyyntioikeuden. Tosiaan siitähän debatoitiin jo vuosi sitten, ja pidän sitä kyllä ihan perusteltuna, enkä usko, että se romuttaisi meidän monopolijärjestelmää, koska kysymyksessä on kuitenkin vain määräaikainen ja erittäin poikkeuksellinen tilanne.

Maathan ovat hakeneet monia notifiointeja EU-komissiolta siihen, kuinka on voitu tukea omaa elinkeinokenttää tämmöisessä poikkeuksellisessa tilanteessa, mutta tietenkin sosiaali- ja terveysministeriö on varmasti kädet täynnä töitä myös monista muista asioista.

Toivottavasti tämä nyt jäisi viimeiseksi elinkeinovapauden rajoitukseksi, mikä joudutaan tekemään, mutta tietenkin se huolestuttava tilanne, missä ollaan etenkin Helsingin ja Uudenmaan alueella, on erittäin vakava, ja siksi meidän kannattaa suhtautua kyllä hyvin vakavasti siihen, että pahojakin toimia saattaa olla vielä tulossa. Mutta toivottavasti kansalaiset sen nyt ymmärtävät, että etenkin niillä alueilla, joilla epidemiaa on, noudatettaisiin erittäin tarkasti — ja muuallakin, [Puhemies koputtaa] ettei se sinne tule — kaikkia niitä ehkäisykeinoja, mitä tässä meillä olemassa on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

14.39 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä liittyen edelliseen varsinaiseen puheenvuorooni pari näkökohtaa, jotka jäivät sanomatta ajanpuutteen vuoksi.

Kun olen arvostellut tätä suomalaista ylikireää perusoikeus- ja perustuslakitulkintaa, niin julkisessa keskustelussa ja laajemminkin kysytään, mikä siinä on se ongelma. Että eikös se ole hyvä, että suomalaisten perusoikeuksista pidetään sitten vaikka parempaa huolta kuin kaikkien muiden eurooppalaisten perusoikeuksista? No, ongelmahan on tietysti se, että tässä suomalaisessa ylikireässä perusoikeustulkinnassa ei tehdä riittävää perusoikeuspunnintaa.

Esimerkiksi näitä rajatoimiahan on valmisteltu kuukausia. Olen tarkastellut siihen liittyviä asiakirjadokumentteja, oikeusministeriön lausuntoja ja valtiosääntöoppineiden näkemyksiä ja muuta, ja kaikissa on käytännössä lähdetty siitä, mikä on tämän ihmisen, joka tulee maahan, oikeusturva, ettei hänelle tehdä pakollista testiä rajalla, ettei hänen henkilökohtaista vapauttaan ja koskemattomuuttaan näin rajoiteta. Mutta missä on ollut se tarkastelu, jossa toiseen vaakakuppiin olisi laitettu niiden satojen ihmisten oikeus terveyteen, jopa elämään, jotka ovat kärsineet koronataudista sinä aikana, kun nämä rajat ovat vuotaneet ja he ovat tämän seurauksena sairastuneet? Vastaavaa perusoikeuspunnintaa voidaan tehdä esimerkiksi ravintolarajoitusten kohdalla. Onko kyse vain ravintolayrittäjien omaisuudensuojasta ja elinkeinonvapaudesta, vai onko kyse myös näiden potentiaalisten asiakkaiden oikeudesta terveyteen, niin kuin pääministeri eilen A-talk-lähetyksessä mielestäni hyvin toi esiin?

Toinen ongelma, jota ehkä tämän talon ulkopuolella ei nähdä, mutta joka mielestäni tässä talossa pitäisi nähdä: totta kai perusoikeudet ja perustuslaki rajoittavat lainsäätäjän toimintavaltaa, se on ihan selvä. Siis perustuslaki ei koske pelkästään tuomareita ja virkamiehiä, vaan rajoittaa myös lainsäätäjän toimintaa. Sehän kuuluu asian luonteeseen. Mutta jos tulkitaan perustuslakia ja perusoikeuksia hyvin tiukasti, ne rajoitukset lainsäätäjän harkintavallalle ovat tiukempia kuin muissa vastaavissa maissa. Ja kun meillä Suomessa ja muissa demokraattisissa maissa on myös tämä kansanvaltaisuusperiaate, eli että parlamentti päättää, millaisia lakeja maassa noudatetaan, niin liian kireät perustuslaki- ja perusoikeustulkinnat siis kaventavat lainsäätäjän harkintamarginaalia enemmän kuin muissa maissa ja enemmän kuin on aihetta.

Ja lopuksi totean, että perustuslaki itsessään ei anna vastauksia mihinkään konkreettisiin kysymyksiin. Kyse on perustuslain tulkinnasta. Meillä on hyvä perustuslaki, kyse on sen tulkinnasta. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vallin.

14.42 **Veikko Vallin ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tosiaankin, talousvaliokunnassa kuulimme laajasti asiantuntijoita, ja kyllä se oli yksimielistä, että tämä ravitsemisliikkeiden kolmen viikon sulku on nyt pakollinen. Myös ravintola-ala oli sitä mieltä, että näin pitää toimia. Näin toimitaan monissa muissakin Euroopan maissa, ja syynä tietenkin on se, että tämä tautitilanne ei räjähtäisi käsiin. Tämä on proaktiivista toimintaa, ennakoivaa toimintaa.

Suomessa on toimittu erilaisten rajoitusten kanssa tämän koronan aikana kohtuullisen hyvin — tietenkin paljon parannettavaakin olisi, mutta kohtuullisen hyvin. Sen sijaan korvausten ja tukien kanssa ei ole toimittu kovin hyvin, ja aika paljon on mennyt ohi sitten kustannustukia ja muitakin tukia, ja se on johtunut siitä, että ei ole toimittu hyvin korvausten ja tukien kanssa, ei ole kuunneltu riittävästi niitä, joita tuet koskevat ja korvaukset koskevat, eli tässä tapauksessa ravintola-alan yrittäjiä ei ole kuunneltu tarpeeksi tässä tilanteessa. Kuten täällä edustaja Kauma aikaisemmin sanoi, niin kirjanpidon kautta näkee parhaiten, mitä yritykselle on tapahtunut. Sieltä näkee todelliset tappiot ja menetykset, ja sen mukaan, mitä todellisuudessa on tapahtunut, ne sitten pitäisi korvata, eikä sillä lailla, että kehitellään joitain omia kummallisia korvausmalleja, jotka eivät sitten osuu niihin, jotka kärsivät eniten taloudellisesti.

Teen tässä hetken päästä — tai missä kohtaa se tehdäänkään — pykälävastalauseen ja perustelen vähän sitä, miksi olimme vähän eri mieltä tästä esityksestä.

Asiantuntijalausunnoissa nousi usein esiin tieto, että ulkotiloissa tartuntariski on hyvin pieni, ja meihin on otettu paljon yhteyttä esimerkiksi Pohjois-Suomesta, hiihtokeskuksista, että siellä pystyttäisiin turvallisesti ulkona väljissä tiloissa järjestämään tarjoilua.

Tässä samalla esittelen tämän meidän lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että niillä ulkoterasseilla, joilla pystytään järjestämään ruokailu ja anniskelu turvallisesti, mahdollistetaan toiminnan jatkuminen myös rajoitusaikana.” Näin. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kyllönen.

14.45 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Ravintola- ja majoitustoiminnan lain väliaikainen muuttaminen on haastava asia niin yritysten kuin työntekijöidenkin näkökulmasta, ja en jaksa uskoa, että tässä talossa on ketään, joka riemumielin olisi näitä päätöksiä tekemässä. Ihmisten toimeentulo, terveys, jaksaminen, yritysten tulevaisuus, kaikki ovat riskin alla. Huoli tulevaisuudesta, toimeentulosta mutta ennen kaikkea myöskin terveydestä on ihmisten mielessä.

Tässä tilanteessa haluaisin ehkä muistuttaa myös siitä — mistä aika vähän on tässä salissa puhuttu ja mistä ainakin itse saan palautetta aika useinkin — miten kokonaisuutena meillä on huomioitu palveluala ja palvelualan työntekijät. Ja myöskin erityisesti ehkä siivouspuolelta tulee jopa sitä viestiä, että sairaaloissa ei ole katsottu tarpeelliseksi rokottaa edes siivoojia, jotka työskentelevät siellä teho-osastojen siivoojina ja pitävät huolta siitä, että paikat pysyvät puhtaina. Tämä kuvastaa vain omalla tavallaan sitä, mikä arvostus meillä on tiettyjä palvelualan toimijoita kohtaan ja miten merkityksellisinä ne nähdään tässä maassa. Meillä on paljon ihmisiä, paljon toimijoita, jotka kärsivät erilaisista rajoituksista, mutta meillä on myöskin niitä ihmisiä, jotka toimivat tänä päivänä eturintamassa — eivät pelkästään sairaanhoitajat ja lääkärit, siellä on paljon muita palvelualan toimijoita — ja jot-

ka meidän pitäisi muistaa ja miettiä myös sitä, miten heidän suojauksensa hoituu tänä päivänä, ja sitä, onko siitä kukaan kiinnostunut. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

14.47 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kyllönen nosti hyvin tärkeän asian esiin, mutta tämä tässä juuri on, että kun rokotteita tulee maahan erinomaisen huonosti, niin meillä on esimerkiksi ensivasteihmiset kentällä rokottamatta. He käyvät kuitenkin hoitamassa ensihoitotehtäviä, mutta heitä ei ole rokotettu. Ensihoitajat rokotetaan mutta ei palomiehiä, jotka siinä ensivasteessa toimivat, joten siltä osin tämä on laaja kysymys.

Mutta haluan vielä palata tähän edustaja Zyskowiczin erinomaiseen puheenvuoroon perusoikeuksista ja niiden punninnasta. Luin eilen julkaistun blogikirjoituksen. Professori Sami Pihlström oli kirjoittanut Etiikka.fi-sivustolle oikein hyvän kirjoituksen, jossa pohditaan nimenomaan näitä perusoikeuksia ja niiden suhdetta toisiinsa, mikä oli kyllä hyvin tervetullut näkökulma tähän keskusteluun. Nimittäin tämä eettinen puoli tässä on jäänyt oikeastaan kokonaan myöskin pohtimatta, kun kukin ajaa tietysti ehkä sitä asiaa, mistä eniten kuulee.

Mutta haluan tässä yhteydessä nyt vielä kertaalleen vedota kyllä voimakkaasti hallitukseen siinä, että nyt kun näitä rajoituksia tulee ja kun nyt näitä tulee vielä lisää — niin että meillä jopa terveydenhuoltohenkilöstön työsuhdeoikeuksia joudutaan rajoittamaan — niin silloin tämä raja ei saa vuotaa. On saatava hallitukselta esitys siitä, että Suomessa maahan tulon edellytys täytyy olla negatiivinen tautitesti tai todistus sairastetusta taudista ja pakkotestaukset täällä. On täysin kestämätön tilanne se, jos meillä mennään rajoittamaan ihmisten perusoikeuksia todella pitkälle ja jos tämä asia on sellainen, mitä ei saada kuntoon. Nimittäin, jotta nämä rajoitustoimet voivat toimia, se edellyttää sitä, että ihmiset niitä noudattavat. Ja kun sitä väsymystä on muutenkin, niin jos ne koetaan vielä epäloogisiksi, epäoikeudenmukaisiksi, niin tämä menee siinä kohtaa päin seinää. Eli toivon nyt hallitukselta tässä erittäin tiukkaa otetta. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström.

14.50 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Vi diskuterar här ekonomiutskottets betänkande till regeringens lagförslag om att stänga restaurangerna i tre veckors tid i de sjukvårdsdistrikt som är i accelerations- eller spridningsfasen. Vi har också behandlat det här ärendet i grundlagsutskottet, vi har granskat om det är nödvändigt och har ett enhälligt utlåtande till ekonomiutskottet på basis av de sakkunniga som vi har hört. Det är viktigt att konstatera att det gäller bara tre veckor, inte över två månader som i våras. Det är också viktigt att konstatera att den ekonomiska kompensationen måste vara tillräcklig för de företagare som drabbas av den här stängningen.

Det är alltid svårt att hitta en optimal linjedragning som blir helt rättvis, men här kan man understryka att det här gäller bara i tre veckor. Men det är svårt att göra avvägningar så att det inte drabbar också sådana företag där det inte finns någon smittspridning. Vill man komma åt en karaokebar i en storstad så finns det också risk att man kommer åt en lunchrestaurang på en bensinstation i glesbygden där inga smittfall har uppkommit. Men det här gäller som sagt tre veckor nu.

Det här, ärade fru talman, gäller också på Åland, precis som i våras. Det är självklart att ekonomisk kompensation också måste gå till drabbade företag på Åland när det stödpaketet sedan kommer att komma till riksdagen. Normalt är restauranger och regleringen av restauranger och förplägnadsrörelser åländsk behörighet enligt självstyrelselagen. Det är illa att man inte hörde Ålands landskapsregering när regeringen beredde den här propositionen till riksdagen, även om tidtabellen var mycket snabb. Vi har dock i riksdagen hört landskapsregeringen både i grundlagsutskottet och ekonomiutskottet, och landskapsregeringen stöder förslaget att stänga restaurangerna för tre veckors tid på Åland.

Ålands landskapsregering lyfter upp några frågetecken gällande behörighetsfördelning i förhållande till Ålands självstyrelse, och här är det bara att konstatera att vi är på helt nya vatten under pandemin, och de verktyg som nu används har aldrig tidigare använts. Smittskydd och undantagstillstånd är enligt självstyrelselagen rikets behörighet. Ålands lagting har inte egen möjlighet att stänga restaurangerna, vilket Ålands landskapsregering bedömer att behövs på Åland nu då coronaläget för tillfället är allvarligt också på Åland. Det är ändå viktigt att grundlags- och ekonomiutskottet har begärt utlåtanden av Ålands landskapsregering och hört Åland i det här, vilket vi har gjort.

Då pandemin är över finns sedan behov att grundligt gå igenom också undantagstillstånd och bredskapslag, hur det har fungerat i förhållande till Ålands självstyrelselag. Det var någonting som grundlagsutskottet redan slog fast år 2011 men som har blivit ogjort tills i dag.

Puhemies Anu Vehviläinen: Yhteenveto.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra.

14.55 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa rouva puhemies! Näin loppukaneettina toteaisin, että kokoomuksen mielestä viinien ulosmyyntioikeus tulisi ravintoloille sallia, arvonlisäveroa tulisi alentaa vähintään 10 prosenttiyksiköllä 14 prosenttiin, ja edelleen hallituksen tulisi toimia siten, että tämä työntekijöiden ja työnantajien välinen lomautusasia saataisiin hoidettua nopeassa menettelyssä. Se olisi sekä työntekijöiden että työnantajien etu. Ihmettelen vähän sitä hallituksen nihkeyttä suhtautua myönteisesti viinien ulosmyyntiin samaan aikaan, kun valtionyhtiö Alko tahkoaa ennätysvoittoja ja tekee ennätysmyyntiä. Sinne siis sallitaan se myynti, mutta ei yksityisille ravintolayrittäjille, ja tämä on mielestäni väärin ja tulee korjata.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Holopainen Mari.

14.56 **Mari Holopainen vihr:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on keskusteltu paljon siitä, että tarvittaisiin riittävän tarkkarajaisia rajoituksia. On huomioitava, että niiden pitää toimia myös ennakoivasti. Eli nyt tietysti se, että tässä on oltu niin pitkään tilanteessa, jossa myös baarien tartuntaketjut ovat olleet mahdollisia, vaikka tehohoidon kapasiteetti tässä alkaa tulla vastaan paikoin, ei tietenkään ole sellainen tilanne, johon pitäisi pyrkiä, vaan nyt pitäisi miettiä myös siihen suuntaan, että me saadaan sellaiset tilanteet ja tilat, mikäli

tartuntatilanne jatkuu, suljettua riittävän helposti. Toki se suojelee sitten meidän elinkeinonharjoittajia laajemmin, että nämä tartuntaketjut saadaan suljettua.

Kaikkineen ei kyllä myöskään toimi tämä nykyinen kapasiteettimäärä, ja siinä varmasti tämä STM:n alun perin esittämä 50 prosenttia olisi ollut toimivampi ratkaisu. Ihan monien havaintojen perusteella tämä nykyinen lainsäädäntö sallii varsin isot määrät asiakkaita, tai sitten voi olla tietysti, että kaikkea valvontaa ja valvontaresursseja ei ole myöskään pystytty ihan kohdentamaan riittävästi näiden tarkkailuun. Mutta toinen puoli tässä asiassa, tarkkarajaisuudessa, on sekin, että toivottavasti sitten on heti keinot päästä siihen, että vaikka Itä-Helsingissä meidän tartuntamäärät nousevat, niin pystytään puuttumaan siihen, että siellä saadaan tällaiset tilat myös ajoissa kiinni, tai jos matkailukeskuksissa on ryysistä, niin siihen pystytään myös puuttumaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

14.58 **Riikka Purra ps:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä keskustelussa tai valiokunnassakaan kukaan ei ymmärtääkseni ole ollut eri mieltä tämän esityksen tarpeellisuudesta, mutta täälläkin on kuultu monia hyviä ehdotuksia siitä, miten tästä voisi tehdä vielä paremman. Joku toimittaja kuvasi opposition ehdotuksia ”värikkäiksi vaihtoehdoiksi”, mutta omasta mielestäni ne ovat varsin pragmaattisia ja hyviä, maltillisia esityksiä siihen, miten ravintolayrittäjiin ei kohdistuisi niin suuria taakkoja kuin nyt.

Tästä alkoholin ulosmyynnistä, josta täälläkin on nyt puhuttu mutta johon ei oikein tunnu tulevan vastausta missään yhteydessä: oliko se viime viikolla, kun esitimme tästä hyvin selvän kysymyksen myös kyselytunnilla, mutta ministerit eivät välittäneet vastata siihen edes yhdellä sanalla.

Pidemmittä puheitta kannatan edustaja Vallinin tekemää esitystä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Äänestys tapahtuu tässä istunnossa tauon jälkeen. Istunto ja tämän asian käsittely keskeytetään nyt 5 minuutiksi. Istuntoa jatketaan kello 15.05.

Täysistunto keskeytettiin kello 15.00.

Täysistuntoa jatkettiin kello 15.08.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan kello 15 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 3. asian käsittelyä.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

3 a §:n 1 momentti

Veikko Vallin ps: Arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen 2 mukaisen muutosehdotuksen.

Ville Vähämäki ps: Puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Veikko Vallin ehdotti Ville Vähämäen kannattamana, että momentti hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Veikko Vallinin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 40, ei 10, tyhjiä 1; poissa 148 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

_____

Pöytäkirjaan merkittiin seuraava ilmoitus: äänestyksessä 1 Mari-Leena Talvitie /kok tarkoitti äänestää ”jaa”.

_____

3 a §:n 3 momentti

Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen muutosesityksen.

Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Kannatan Kauman tekemää esitystä.

Pia Kauma ehdotti Janne Sankelon kannattamana, että momentti hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 42, ei 10; poissa 147 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

3 a §:n 5 momentti

Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen lisäysesityksen.

Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kauman tekemää esitystä.

Pia Kauma ehdotti Janne Sankelon kannattamana, että pykälään lisätään uusi 5 momentti vastalauseen 1 mukaisesti.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 32, ei 20; poissa 147 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2021 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 22/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.